

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

**ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΔΟΜΗΣΗΣ/ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΤΟΥ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΥΡΙΟ ΚΩΣΤΑ ΚΑΔΗ**

20 Μαρτίου 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνοδευτική επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού κ. Κώστα Καδή από τον πρόεδρο της Επιτροπής Δρα Νίκο Ορφανίδη	3
--	---

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Εισαγωγικά.....	7
2. Τελικό Προτεινόμενο πρόγραμμα για τη Δημοτική Εκπαίδευση.....	8
2. 1 Εισαγωγικά	8
2. 2 Ωρολόγιο Πρόγραμμα για το Εξατάξιο Σχολείο	11
2. 3 Ωρολόγιο Πρόγραμμα για ολιγοδιδάσκαλα Σχολεία	14
2. 4 Τάξεις Υποδοχής για Αλλόγλωσσους μαθητές	14
3. Τελικό Προτεινόμενο πρόγραμμα για τη Μέση Εκπαίδευση	17
3. 1 Εισαγωγικά	17
3. 2 Αναδόμηση Ωρολογίου Προγράμματος του Γυμνασίου	19
3. 3 Παρατηρήσεις επί των προτεινομένων διαφοροποιήσεων στο Γυμνάσιο και στην Α΄ Λυκείου	21
3. 4 Αναδόμηση Ωρολογίου Προγράμματος του Λυκείου	24
3. 5 Κατευθύνσεις Λυκείου	25
3. 6 Εξεταζόμενα Γραπτώς μαθήματα	29
3. 7 Λειτουργία Ειδικών Σχολείων Ενδιαφέροντος στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο	31
3. 8 Αναβάθμιση του Παγκυπρίου Γυμνασίου και άλλων ιστορικών Σχολείων	32
3. 9 Διδακτικός Χρόνος	33
3. 10. Τάξεις υποδοχής Αλλόγλωσσων μαθητών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο	33
3. 11. Πλαίσια Πρόσβασης στις Πανεπιστημιακές Σχολές	35
4. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Νέου Ωρολογίου Προγράμματος	35
5. Προκαταρκτική γενική οικονομική εκτίμηση	35
6. Αναβάθμιση των Ξένων Γλωσσών στο προτεινόμενο νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και Λυκείου	36
7. Ενίσχυση του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών	37
8. Εφαρμογή και λειτουργία του νέου Ωρολογίου Προγράμματος στα Λύκεια. Σύνθεση τμημάτων - Κατανομή μαθητών σε τμήματα.....	38
9. Επιτροπή παρακολούθησης εφαρμογής του νέου Ωρολογίου Προγράμματος	39
10. ΕΠΙΜΕΤΡΟ	40
11. Επισυναπτόμενοι Πίνακες	43

Λευκωσία 20 Μαρτίου 2015

κύριο Κώστα Καδή
Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού
Λευκωσία

Τελική Πρόταση

της Επιτροπής Αναδόμησης / Αναδιαμόρφωσης του Ωρολογίου Προγράμματος Σπουδών των Σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης

Αγαπητέ μου κύριε Υπουργέ,

Σας υποβάλλω την τελική και ολοκληρωμένη πρόταση της Επιτροπής Αναδόμησης / Αναδιαμόρφωσης του Ωρολογίου Προγράμματος Σπουδών των Σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, της οποίας είχα την τιμή να προεδρεύω. Οι προτάσεις που κατατίθενται έτυχαν της σχετικής επεξεργασίας από μέρους των μελών της Επιτροπής και αποτελούν τη διαμορφωθείσα τελική πρότασή μας.

Πιστεύω πως με όσα κατατίθενται δίδεται μια εν πολλοίς ολοκληρωμένη πρόταση για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του Ωρολογίου Προγράμματος όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και παράλληλα για τη ρύθμιση των παρατηρουμένων στρεβλώσεων του Δημοτικού Σχολείου, του Γυμνασίου και του Λυκείου, με τη διαφύλαξη συγχρόνως, κατά το δυνατόν, του εργασιακού καθεστώτος των εκπαιδευτικών.

Η πρόταση της Επιτροπής έλαβε κατεξοχήν υπόψη τις επιστημονικές παραμέτρους, τους πίνακες προσφοράς των αντίστοιχων μαθημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στηρίζεται στα παιδαγωγικά ζητούμενα μιας αναγκαίας Αναδόμησης/Αναδιαμόρφωσης του Ωρολογίου Προγράμματος Σπουδών των Σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης

Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα στη Δημοτική Εκπαίδευση, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, θα πρέπει, αφού εγκριθεί, να εφαρμοσθεί από την επόμενη σχολική χρονιά.

Η Επιτροπή προτείνει για το Γυμνάσιο ένα Ωρολόγιο Πρόγραμμα των 35 περιόδων που στοχεύει στην εξισορρόπηση του προγράμματος και στην παιδαγωγική του συνέπεια.

Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα στο Γυμνάσιο, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, με τις 35 περιόδους διδασκαλίας, θα πρέπει, αφού εγκριθεί, να εφαρμοσθεί είτε

αμέσως από την επόμενη σχολική χρονιά, είτε, αφού προηγηθεί για 3 χρόνια η εφαρμογή τού επίσης προτεινόμενου μερικώς αναθεωρημένου ισχύοντος προγράμματος Γυμνασίου με 37 περιόδους διδασκαλίας, ως εναλλακτική πρόταση, προκειμένου να αντιμετωπισθούν τυχόν εργασιακές αναταράξεις και συναφείς δυσκολίες απορρόφησης των εργαζομένων εκπαιδευτικών.

Για το Λύκειο προτείνονται 6 Κατευθύνσεις μαθημάτων, προκειμένου να δοθεί λύση και στις παρατηρούμενες στρεβλώσεις του ισχύοντος Ενιαίου Λυκείου.

Η ισχύς του νέου Ωρολογίου Προγράμματος σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης προτείνεται να αρχίσει από την επόμενη σχολική χρονιά, από την Α΄ Γυμνασίου και την Α΄ Λυκείου.

Καταθέτουμε, συγχρόνως, τις προτάσεις μας για τα Σχολεία Ειδικού Ενδιαφέροντος στη Μέση Εκπαίδευση, τα οποία προτείνουμε όπως ενταχθούν λειτουργικώς στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα των Δημοσίων Σχολείων. Η επέκταση του θεσμού των Σχολείων Ειδικού Ενδιαφέροντος, που είναι ένας θεσμός εκσυγχρονιστικός του συστήματος, θα πρέπει να γίνει παράλληλα με την εφαρμογή του αναδομημένου νέου Γυμνασίου και Λυκείου.

Θεωρώ ότι ο ρόλος της Επιτροπής, με όσα προτείνονται και κατατίθενται, έχει ολοκληρωθεί. Θυμίζω πως ο ρόλος της Επιτροπής είναι συμβουλευτικός μόνο, με προτάσεις που βασίζονται σε επιστημονικές και παιδαγωγικές παραμέτρους. Πιστεύω πως η πρόταση που σας καταθέτουμε είναι ολοκληρωμένη και ώριμη για τελική διαχείριση και προώθηση από μέρος σας.

Καταθέτω τη σχετική εντολή, καθώς έχει ολοκληρωθεί το έργο που μας είχε ανατεθεί, και σας ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη σας, καθώς και τα μέλη της Επιτροπής για τη συνεργασία που είχαμε.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής σημειώνω την άψογη συνεργασία των μελών της, την προθυμία τους, τη συναίνεση και ομοθυμία και την ταχύτητα ανταπόκρισής τους στις ανάγκες ενός δύσκολου και πολύπλοκου εγχειρήματος. Και όλα αυτά αφιλοκερδώς, όπως και ο Πρόεδρός της. Για όλα αυτά τους ευχαριστώ.

Με τιμή

Νίκος Ορφανίδης
Πρόεδρος της Επιτροπής

Την παρούσα έκθεση, που ακολουθεί κατωτέρω, υπογράφουν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής:

Δρ Νίκος Ορφανίδης
Πρόεδρος

Υποεπιτροπή Δημοτικής Εκπαίδευσης

Λεωνίδας Κυριακίδης,
Καθηγητής Τμήματος Επιστημών Αγωγής
Πρόεδρος

Μέλη

Φίλιος Φυλακτού
Πρόεδρος ΠΟΕΔ

Ανδρέας Θεοδωρίδης
Επιθεωρητής ΔΕ

Ανδρέας Κασουλίδης
Δάσκαλος, Λειτουργός Γραφείου Υπουργού
ΥΠΠ

Υποεπιτροπή Μέσης Εκπαίδευσης

Μέλη

Μαίρη Κουτσελίνη
Καθηγήτρια Τμήματος Επιστημών Αγωγής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δημήτρης Ταλιαδώρας
Πρόεδρος ΟΕΛΜΕΚ

Παντελής Παντελή
Επιθεωρητής Μαθηματικών ΜΕ

Αντώνης Σολωμού
Καθηγητής Φυσικός, Προγραμματιστής

Δανάη Γεωργιάδου
Καθηγήτρια Φιλολόγος, Λειτουργός Γραφείου Υπουργού
ΥΠΠ

1. Εισαγωγικά

Η Επιτροπή για την Αναδόμηση/Αναδιαμόρφωση του Ωρολογίου Προγράμματος Σπουδών των σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, συνεστήθη στις 3 Νοεμβρίου 2014, προκειμένου να ασχοληθεί με τον εκσυγχρονισμό του ισχύοντος Ωρολογίου Προγράμματος.

Υπό την Επιτροπή αυτή λειτούργησαν δύο Υποεπιτροπές, μια για το Ωρολόγιο της Δημοτικής Εκπαίδευσης και μια για το Ωρολόγιο της Μέσης, Εκπαίδευσης αντίστοιχα. Σύμφωνα με τις οδηγίες και την πρόταση του Υπουργού, σε σχέση με τις δύο αυτές Υποεπιτροπές, ζητούμενο ήταν η συνεργασία και ο συντονισμός τους, με κύριο στόχο την ομαλή μετάβαση των μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο.

Η Επιτροπή άρχισε τη λειτουργία της μετά την πρώτη συνάντησή της στο γραφείο του Υπουργού στις 29 Νοεμβρίου. Η συνεργασία των μελών της υπήρξε στενή, συνεχής και επικοινωνιακή. Οι εργασίες της ολοκληρώθηκαν μέσα στα δοθέντα χρονοδιαγράμματα, κατά τρόπο αποδοτικό και αποτελεσματικό.

Ζητούμενο υπήρξε εξ αρχής η βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος και του επιπέδου της παρεχόμενης παιδείας στους μαθητές. Αυτός ο στόχος ετέθη από μέρους του Υπουργού.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής είχε συμμετοχή στις συνεδρίες τόσο της Μέσης όσο και της Υποεπιτροπής Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Η Υποεπιτροπή για τη Μέση Εκπαίδευση, ακολουθώντας τις οδηγίες του Υπουργού, στόχευσε σε ένα νέο ωρολόγιο πρόγραμμα, ώστε:

- *Να διαμορφωθεί για το Ενιαίο Λύκειο ένα νέο σύστημα επιλογής μαθημάτων, ώστε να υπάρχουν σαφείς κατευθύνσεις / δέσμες / προσανατολισμός. Παράλληλα, να δίνεται η δυνατότητα και για κάποιες ελεύθερες επιλογές.*
- *Να εξεταστεί κατά πόσον οι επιλογές μαθημάτων πρέπει να ξεκινούν από την Α' Λυκείου, τουλάχιστον για κάποια βασικά μαθήματα.*
- *Το σύστημα επιλογής μαθημάτων και γενικότερα το ωρολόγιο πρόγραμμα να μελετηθούν σε συνάρτηση με το σύστημα πρόσβασης στην Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση.*
- *Να ληφθεί πρόνοια ώστε τα επιλεγόμενα μαθήματα να είναι και εξεταζόμενα.*
- *Να εξεταστεί το θέμα των ξένων γλωσσών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.*
- *Να μελετηθεί το θέμα του διδακτικού χρόνου στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, και να ληφθεί πρόνοια ώστε να αξιοποιείται κατά το μέγιστο δυνατόν ο διαθέσιμος χρόνος.*

Εξαρχής η Επιτροπή προχώρησε στην αξιοποίηση των σχετικών προηγηθειών επιστημονικών ερευνών και συναφών εκθέσεων, καθώς και στη μελέτη και στην αξιοποίηση των παλαιότερων προτάσεων, εκθέσεων και ερευνών για την αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος. Η Επιτροπή επεδίωξε, όπως η τελική έκθεσή της τεκμηριώνει τις θέσεις της κατά τρόπο έγκυρο και επιστημονικό, με σχετική αναφορά και παραπομπή σε στοιχεία και δεδομένα της έρευνας και της παιδαγωγικής επιστήμης.

Έτσι αποφασίσθηκε και τέθηκε ενώπιον των μελών της Επιτροπής το σχετικό υλικό των προηγηθειών ερευνών και προτάσεων και εισηγήσεων γύρω από την αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος, σε συνεργασία με την Διεύθυνση του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Με αυτό το σκεπτικό προχώρησε και ολοκλήρωσε τους σχεδιασμούς της και την εντολή να καταθέσει ένα Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, μέσα στα σχετικά χρονοδιαγράμματα, που προέβλεπαν όπως οι αποφάσεις και εισηγήσεις της Επιτροπής ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος Μαρτίου.

Έλαβε συγχρόνως υπόψη η Επιτροπή και τον περιορισμό πως, λόγω της περιόδου οικονομικής κρίσης την οποία διανύουμε, το νέο προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα θα έπρεπε να είναι στα πλαίσια των σημερινών οικονομικών δεδομένων.

Κατά τρόπο συναινετικό και αποτελεσματικό λειτούργησε και η Υποεπιτροπή της Δημοτικής Εκπαίδευσης υπό τον καθηγητή κ. Λεωνίδα Κυριακίδη.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής βρισκόταν σε συνεννόηση με τον Υπουργό για τους σχετικούς χειρισμούς και η ενημέρωση του Υπουργού υπήρξε συνεχής.

Με βάση τα πιο πάνω κατατίθεται το προτεινόμενο Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, τόσο για τη Δημοτική όσο και για τη Μέση Εκπαίδευση.

Η Επιτροπή έχει την άποψη πως όσα κατατίθενται είναι διορθωτικά του ισχύοντος Ωρολογίου Προγράμματος, το οποίο εκσυγχρονίζουν και καθιστούν αποτελεσματικό.

Παράλληλα συγκλίνουν με τα ισχύοντα και με τους συνακόλουθους δείκτες προσφοράς των αντίστοιχων μαθημάτων στην Ευρώπη και προβάλλουν και αναδεικνύουν τον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Παιδείας μας.

2. Τελικό προτεινόμενο πρόγραμμα για τη Δημοτική Εκπαίδευση

2.1 Εισαγωγικά

Σε σχέση με τη Δημοτική Εκπαίδευση, η Επιτροπή Ωρολογίου Προγράμματος, αφού έλαβε υπόψη:

Την ανάγκη επαναπροσδιορισμού του χρόνου προσφοράς των διαφόρων μαθημάτων, ώστε να αποφευχθεί ο πολυκερματισμός και να δοθεί η δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν ένα ολιστικό σχήμα κατανόησης των ποικίλων και διαφόρων εννοιών και δεξιοτήτων που διδάσκονται στο Δημοτικό Σχολείο,

Την ανάγκη βελτίωσης της διδασκαλίας των Ελληνικών (με βάση και τις σχετικές απόψεις και θέσεις της Επιτροπής Ελληνικής Γλώσσας υπό τον καθηγητή Ανδρέα Βοσκό, βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Β' Ενότητα) και των Μαθηματικών, με την αύξηση του διδακτικού χρόνου και της ομαλής ένταξης του χρόνου εμπέδωσης της ύλης σε κάθε διδακτική περίοδο,

Την ανάγκη επανεξέτασης του τομέα δράσης, που αφορά στην ενότητα «Εμπέδωση της ύλης», προκειμένου να συνάδει με τις σημαντικότερες θεωρίες της γνωστικής ψυχολογίας (π.χ. cognitive load theory) και τα πορίσματα των πιο πρόσφατων μετα-αναλύσεων ερευνών για την αποτελεσματική διδασκαλία (Hattie 2009, Seiden & Shavelson 2007, Kyriakides, Christoforou & Charalambous, 2013) και να συμβάλει στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων,

Τον μέσο όρο προσφοράς κάθε μαθήματος στην Ευρώπη, καθώς και τις αποκλίσεις που παρατηρούνται σε ορισμένες χώρες,²

1. Βλ. και αναλυτικά, Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge., Kyriakides, L., Christoforou, C., & Charalambous, C. Y. (2013). *What matters for student learning outcomes: A meta-analysis of studies exploring factors of effective teaching*. *Teaching and Teacher Education*, 36, 143–152, Seidel, T., & Shavelson, R. J. (2007). *Teaching effectiveness research in the past decade: the role of theory and research design in disentangling meta-analysis results*. *Review of Educational Research*, 77(4), 454e499)

2. European Commission (2014a) *Recommended Instruction Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2013/2014 Eurydice Fact and Figures*.

Αντλήθηκε από:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/IT_Comparative_analysis_2013_14.pdf. European Commission (2014b) *Comparative Overview on Instruction Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2013/2014 Eurydice Fact and Figures*.

Αντλήθηκε από:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/IT_Comparative_analysis_2013_14.pdf. OECD (April 2014). *How much time do primary and lower secondary students spend in the classroom? Education Indicators in Focus*, 22, 1-4. Αντλήθηκε από [http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--N22%20\(eng\).pdf](http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--N22%20(eng).pdf).

Την ιδιαιτερότητα της Κύπρου, ως ημικατεχόμενης χώρας, γι' αυτό και την ανάγκη διαφοροποίησης των στόχων της εκπαίδευσης, που θα πρέπει να αποβλέπει στην γενικότερη και ευρύτερη παιδεία και αγωγή,

Την παρατηρούμενη αναποτελεσματικότητα του προγράμματος σπουδών και την ανάγκη τα παιδιά να έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν και να αναγνωρίσουν τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα και τις ενότητες του κάθε αντικειμένου, καθώς και τη σχέση του περιεχομένου του κάθε γνωστικού αντικειμένου με την καθημερινή ζωή,

Το πρόβλημα του Αναλφαβητισμού και την ανάγκη αναβάθμισης της διδασκαλίας των Γλωσσών κατά τρόπο συστηματικό και όχι ευκαιριακό.

Την ανάγκη επικέντρωσης στην Ελληνική Γλώσσα και στη Μαθηματική Παιδεία, καθώς και στην ανάδειξη των Ξένων Γλωσσών, παράλληλα με την επανεξέταση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής,

Την ανάγκη για αντιμετώπιση του θέματος της ηλεκτρονικής εξάρτησης,

Την ανάγκη ενός εκσυγχρονισμένου, ανανεωμένου και λειτουργικού Ωρολογίου Προγράμματος,

προχώρησε σε μια λεπτομερή και πλήρη αξιολόγηση των πραγμάτων και οδηγήθηκε στην πρότασή της για ένα εκσυγχρονισμένο και ανανεωμένο Ωρολόγιο Πρόγραμμα.

Το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, με τη νέα του μορφή και περιεχόμενο, ευθυγραμμίζεται με τις διεθνείς τάσεις, όπως αυτές καταδεικνύονται από τον ΟΟΣΑ και, συγκριτικά με το υφιστάμενο, διορθώνει αγκυλώσεις και υπερβολές ή και ελλείψεις και παραλείψεις.

Τονίζεται πως καμιά αλλαγή δεν θα είναι αποτελεσματική χωρίς την εμπέδωση μιας συγκεκριμένης φιλοσοφίας, τη συνακόλουθη ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, την ετοιμασία του υλικού και πρωτίστως την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Με βάση όλα τα πιο πάνω, προτείνει η Επιτροπή τον πιο κάτω επισυναπτόμενο πίνακα Ωρολογίου Προγράμματος, με όλα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία σύγκλισης ή απόκλισης από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, όπως προκύπτει μέσα από τις πληροφορίες του προγράμματος Ευρυδίκη, και τις διαφορές σε σχέση με το προηγούμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα. (ΕC, 2014a· EC, 2014b· OECD, 2014). Όλοι οι σχετικοί πίνακες της αναδόμησης του Ωρολογίου Προγράμματος στη Δημοτική Εκπαίδευση επισυνάπτονται στο Επίμετρο με τους Πίνακες της παρούσας Έκθεσης (βλ. σελ. 40: ΕΠΙΜΕΤΡΟ, Α' Ενότητα).

2. 2 Ωρολόγιο Πρόγραμμα για το Εξατάξιο Σχολείο

Η Επιτροπή, κατά τη σύνταξη του Ωρολογίου Προγράμματος, προχώρησε μεθοδικά στον περιορισμό του πολυκερατισμού των μαθημάτων με αντίστοιχες θεματικές ομαδοποιήσεις μαθημάτων.

Αποφασίσθηκε και έγινε μελέτη των ισχυόντων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικά σε σχέση με τη Γλώσσα και τα Μαθηματικά, αφού τόσο συγκριτικές όσο και εθνικές έρευνες δείχνουν ότι ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό των μαθητών μας δεν κατακτούν τους βασικούς στόχους των μαθημάτων αυτών. Το σχετικό υλικό τέθηκε αναλυτικά ενώπιον της Επιτροπής.

Επεδίωξε η Επιτροπή την ισορροπία του προγράμματος, έτσι που να αναδεικνύεται αφενός η αξία του δασκάλου τάξης, ως πολυδύναμου δασκάλου, και αφετέρου να αναγνωρίζεται η αξία ενός εκπαιδευτικού με ιδιαίτερες γνώσεις σε συγκεκριμένα θέματα. Ζητούμενο, κατά την Επιτροπή, είναι η εξειδίκευση των δασκάλων σε συγκεκριμένα αντικείμενα, στα πλαίσια της λειτουργικής διδασκαλίας της τάξης, χωρίς να καταργείται όμως η φιλοσοφία του δασκάλου υπεύθυνου τάξης, που να είναι ικανός να αναδεικνύει τις σχέσεις μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων και να προωθήσει τη διαθεματικότητα.

Υπογραμμίζεται από μέρος της Επιτροπής η ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και η μεγιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Για το σκοπό αυτό απαιτείται επικέντρωση στην κατάκτηση συγκεκριμένων πυρηνικών γνώσεων. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός επιβάλλεται η ανακατανομή του διδακτικού χρόνου και η μεγίστη κατά το δυνατό αξιοποίησή του.

Οπωσδήποτε επιβάλλεται η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η ετοιμασία των Αναλυτικών Προγραμμάτων, κατά τρόπο που αυτά να είναι χρηστικά και αποτελεσματικά.

Οι εισηγήσεις της Επιτροπής για την αναδόμηση και τον εκσυγχρονισμό του Ωρολογίου Προγράμματος στη Δημοτική Εκπαίδευση επικεντρώνονται:

Στην ουσιαστική ενίσχυση του χρόνου διδασκαλίας των Ελληνικών σε όλες τις τάξεις, χωρίς όμως την επιβάρυνση του προγράμματος με περαιτέρω διδακτέα ύλη. Αυτό ισχύει και για τα άλλα μαθήματα αντιστοίχως. Αναλυτικότερα, αυξάνεται ο χρόνος των Ελληνικών κατά 2 περιόδους σε όλες τις τάξεις (συνολικά: 12 περιόδους) και τονίζεται η ανάγκη να υπάρχουν όσο το δυνατό σε κάθε μάθημα περισσότερες ευκαιρίες εμπέδωσης της ύλης. Η αύξηση του διδακτικού χρόνου δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην ταυτόχρονη αύξηση της διδακτέας ύλης. Η εμπέδωση της ύλης θα πρέπει να ενταχθεί σε κάθε μάθημα, με την ενθάρρυνση παράλληλα της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, αφού τα δύο αυτά στοιχεία θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες της αποτελεσματικής διδασκαλίας.

Στην ενίσχυση του χρόνου διδασκαλίας των Μαθηματικών, κατά 2 περιόδους

στις τάξεις Α΄ έως Δ΄ και κατά 1 στην Ε΄ και ΣΤ΄ (συνολικά: 10 περιόδους). Αναμένεται και εδώ, πως με την αύξηση του διδακτικού χρόνου θα μπορεί να αφιερωθεί χρόνος στην εμπέδωση της ύλης και στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Τονίζεται ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Μαθηματικών στην Κύπρο έχει ιδιαίτερα ψηλές προσδοκίες από τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου. Οποιαδήποτε προσπάθεια επέκτασης της ύλης θα καθιστούσε τις προσδοκίες αυτές μη ρεαλιστικές.

Στην αύξηση των ωρών της διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής σε όλες τις τάξεις κατά 1 περίοδο (και συνολικά από 12 σε 18).

Στην αύξηση κατά 1 περίοδο των Αγγλικών στην Α΄ και Β΄ τάξη και συνολικά από 8 σε 10 περιόδους.

Την ένταξη του μαθήματος Αγωγή Ζωής/Αγωγή Υγείας κατά τρόπο λειτουργικό στο γλωσσικό μάθημα και στις Κοινωνικές Σπουδές, στα πλαίσια του γενικότερου προβληματισμού και των θεμάτων προς συζήτηση και μελέτη.

Τη λειτουργική ένταξη του μαθήματος ΠΕ/ΕΕΑ στην Επιστήμη. Οι ώρες της Επιστήμης (ΠΕ/ΕΕΑ) στην Ε΄ και στην ΣΤ΄ τάξη αυξάνονται κατά 1 περίοδο.

Για τις σχετικές αλλαγές η Επιτροπή σημειώνει τα πιο κάτω:

Η πρόσφατη μείωση του χρόνου διδασκαλίας των Ελληνικών στη Δημοτική Εκπαίδευση οδήγησε σε προφανή προβλήματα υποβάθμισης της Γλώσσας, εξαιτίας και της παράλληλης διασποράς του μαθήματος σε αλλότρια θέματα, μακράν του ζητούμενου, που ήταν η ίδια η Γλώσσα. Ο χρόνος διδασκαλίας είχε μειωθεί από 72 σε 50 περιόδους στη Δημοτική Εκπαίδευση.

Η Επιτροπή προτείνει 62 περιόδους προσφοράς του μαθήματος, για να συγκλίνει το Ωρολόγιο Πρόγραμμα και προς τον μέσο όρο που παρέχεται στις χώρες της Ευρώπης για τη μητρική Γλώσσα. Έτσι προτείνεται η διδασκαλία του μαθήματος των Ελληνικών σε μέσο όρο 29.52%, έναντι του μέσου όρου του 26% στην Ευρώπη (EC, 2014a· EC, 2014b· OECD, 2014).

Κατ' ανάλογο τρόπο τα Μαθηματικά, μετά την πρόσφατη μείωση του χρόνου προσφοράς τους στις 30 περιόδους, θα διδάσκονται 40 περιόδους συνολικά, για να συγκλίνει το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα προς το μέσο όρο που παρέχεται για το μάθημα στις χώρες της Ευρώπης. Έτσι προτείνεται η διδασκαλία του μαθήματος των Μαθηματικών με μέσο όρο 19.04%, έναντι του μέσου όρου του 17% στην Ευρώπη.

Μέσα από την ενίσχυση αυτή δίδεται η δυνατότητα για περαιτέρω εμπάθυνση στη γλωσσική διδασκαλία, αλλά και στην πρόσκτηση και εδραίωση των πυρηνικών δεξιοτήτων σκέψης στα Μαθηματικά. Αναμένεται, επίσης, να αξιοποιηθεί ο χρόνος αυτός σε δραστηριότητες εμπέδωσης της ύλης στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα.

Για τα Αγγλικά προστίθενται 2 περίοδοι, με 12 περιόδους εβδομαδιαίως, αντί των 10, και αύξηση του ποσοστού σε 5.71%, με μέσο όρο 6% στην Ευρώπη. Ενισχύεται ο χρόνος που δίνεται για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, έτσι ώστε να υπάρξει ακόμη περισσότερη ενδυνάμωση των μηχανισμών πρόσκτησης μιας επιπρόσθετης προς τη μητρική γλώσσα γλώσσας.

Η Φυσική Αγωγή θα προσφέρεται για 18 περιόδους, έναντι των 12 του προηγούμενου. Με την αύξηση αυτή ο μέσος όρος στο χρόνο του μαθήματος αυτού φτάνει το 8.57%, έναντι του 9% στην Ευρώπη. Η ανάγκη για αύξηση του χρόνου είναι πολλαπλώς προφανής, εξαιτίας και των ευρημάτων παχυσαρκίας, μη άθλησης κλπ. Δίδεται έτσι περισσότερος χρόνος στη Φυσική Αγωγή, σε μια προσπάθεια να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες στους μαθητές για άσκηση, αλλά και για την ενασχόλησή τους με δραστηριότητες έξω από τη σχολική αίθουσα.

Τα μαθήματα των λεγόμενων Κοινωνικών Σπουδών (Ιστορία, Γεωγραφία, Αγωγή Ζωής) ενισχύονται με 2 περιόδους στην Ιστορία, που αφαιρούνται από τη Γεωγραφία και δίδεται 1 ώρα στην Αγωγή Ζωής από την Α΄ έως τη Δ΄ Δημοτικού. Ο μέσος όρος των μαθημάτων Κοινωνικών Σπουδών είναι, με το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, 11.43%, έναντι 7% στην Ευρώπη. Υιοθετείται έτσι από την Α΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου ο θεσμός των Κοινωνικών Θεμάτων, ένας όρος που έχει καθιερωθεί στα ΩΠ άλλων χωρών. Στα Κοινωνικά Θέματα περιλαμβάνονται η Αγωγή Ζωής/ΠΕ/ΕΑΑ, η Γεωγραφία και η Ιστορία. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζονται κατά τρόπο ενιαίο τα γνωστικά αυτά αντικείμενα και υποβοηθείται ο μαθητής να κάνει τις ανάλογες διασυνδέσεις των εννοιών που διδάσκονται και να οικοδομήσει καλύτερα τη γνώση. Η προσέγγιση αυτή συνάδει τόσο με τα πορίσματα ερευνών στον χώρο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, όσο και με αντίστοιχες θεωρίες μάθησης.

Το μάθημα των Φυσικών Επιστημών ενοποιείται με τα θέματα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και ενισχύεται στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη από 2 περιόδους σε 3 περιόδους. Σημειώνεται ότι θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εντάσσονται, λόγω της διαθεματικότητας του αντικείμενου, και σε άλλα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος, όπως είναι τα Ελληνικά και τα Κοινωνικά Θέματα. Με τον τρόπο αυτό συστηματοποιείται και αναβαθμίζεται η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στα μέτρα ενός δομημένου Αναλυτικού Προγράμματος.

Ο Σχεδιασμός και Τεχνολογία και η Οικιακή Οικονομία προσφέρονται κατά μέσο όρο 1.91%, έναντι 1% στην Ευρώπη.

Τα Θρησκευτικά, με 12 περιόδους, καλύπτουν το 5.71% έναντι του 4% στην Ευρώπη (EC, 2014a· EC, 2014b· OECD, 2014).

Η έννοια της Εμπέδωσης, όπως ίσχυσε μέχρι σήμερα, αναδομείται και εντάσσεται λειτουργικά στο χρόνο της διδακτικής πράξης, ως αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας. Με τον τρόπο αυτό αναγνωρίζεται η εμπέδωση ως σημαντικός παράγοντας αποτελεσματικής διδασκαλίας και αναμένεται να προσφέρονται ευκαιρίες εμπέδωσης της ύλης σε κάθε μάθημα/διδακτική περίοδο. Τονίζεται, επίσης, η ανάγκη διαφοροποίησης της

διδασκαλίας που συνάδει με την απόφαση του ΥΠΠ για οργάνωση των σχολείων στη βάση των τάξεων μικτής ικανότητας.

Τίθεται επιπλέον από μέρους της Επιτροπής ενώπιον του Υπουργού, ως πρόταση για μελέτη, η προσθήκη 8ης περιόδου, ως χρόνου στήριξης των μαθητών (support class), που έχουν ιδιαίτερες διδακτικές ανάγκες και που πολύ πιθανόν να μην έχουν ευκαιρίες για μάθηση στο δικό τους οικογενειακό περιβάλλον. Με τον τρόπο αυτό το κράτος θα αναπτύξει μια πιο σαφή πολιτική για θέματα που αφορούν την παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών και θα συμβάλει στη βελτίωση τόσο της ποιότητας όσο και της ισότητας της εκπαίδευσής μας. Τονίζεται ότι συγκριτικές έρευνες δείχνουν πως εκπαιδευτικά συστήματα με σαφή πολιτική σε θέματα που αφορούν στην παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών και τα οποία στηρίζουν παιδιά που προέρχονται από το χαμηλό ΚΟΕ είναι αυτά που είναι και τα πλέον αποτελεσματικά σε ότι αφορά τα μαθησιακά αποτελέσματα του συνόλου των μαθητών τους.

Σε σχέση με το θέμα των Ελληνικών, η Επιτροπή προτείνει όπως το γλωσσικό μάθημα ονομασθεί εκ νέου «Ελληνικά» και όχι «Γλώσσα και Πολιτισμός», όπως ίσχυσε προσφάτως, γιατί το δεύτερο παραπέμπει σε άλλα γνωστικά πεδία, που απομακρύνουν από το ουσιώδες ζητούμενο της διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας.

Τα Ελληνικά, ως μάθημα, καλύπτουν τόσο το γλωσσικό φαινόμενο, όσο και τη λογοτεχνία. Επιβάλλεται όπως εγκαταλειφθεί ο κατακερματισμός της διδασκαλίας της γλώσσας με την διασπορά των ωρών σε άλλα συναφή θέματα, παρακάμπτοντας το ίδιο το γλωσσικό φαινόμενο.

2. 3 Ωρολόγιο Πρόγραμμα για ολιγοδιδάσκαλα Σχολεία

Η Επιτροπή, με βάση τους πιο πάνω άξονες που αναλύθηκαν ήδη εκτενώς, προχώρησε στην επεξεργασία και προσαρμογή του Ωρολογίου Προγράμματος σε σχέση με τους άλλους τύπους σχολείων. Για διδιδάσκαλα 54 και 75 διδακτικών περιόδων και τριδιδάσκαλα σχολεία 100 περιόδων.

2. 4 Τάξεις Υποδοχής για αλλόγλωσσους μαθητές

Τονίζεται πως θα πρέπει όλοι οι ξένοι μαθητές, οι νεοεισερχόμενοι στο εκπαιδευτικό σύστημα, να ακολουθούν ένα συστηματικό πρόγραμμα εντατικής εκμάθησης της Ελληνικής. Γι' αυτό και χρειάζεται να δημιουργηθούν τμήματα υποδοχής.

Η Επιτροπή έλαβε σοβαρά υπόψη τις σχετικές προτάσεις της Επιτροπής Γλώσσας υπό την προεδρία του καθηγητή κ. Ανδρέα Βοσκού για τα «Ελληνικά στο Δημοτικό» και την «Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα» για τους αλλόγλωσσους, στοιχεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ, Β' Ενότητα). Η Επιτροπή τοποθετήθηκε θετικά επί των βασικών αρχών μιας Πρότασης για

τους Αλλόγλωσσους/ Παλιννοστούντες μαθητές, οι οποίες συνοψίζονται:

Στην ανάγκη για ένα ενισχυμένο πρόγραμμα που θα οδηγεί στην κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας.

Στη σημασία της αρχικής αξιολόγησης και στον εντοπισμό των ιδιαίτερων διδακτικών αναγκών κάθε παιδιού και κατ' επέκταση στην ετοιμασία έγκυρων διαγνωστικών εργαλείων, με τα οποία θα διακριβώνεται το επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών και θα καθορίζεται το πρόγραμμα που θα ακολουθήσει το κάθε παιδί.

Στην αξιοποίηση των διαθέσιμων τύπων σχολείων (Ολοήμερο Σχολείο, Θερινό Σχολείο, Σχολείο Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας).

Στον εντοπισμό/κατασκευή των απαραίτητων εργαλείων (τεστ), με τα οποία θα διαγιγνώσκονται οι ανάγκες, αλλά και το επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών.

Στην υιοθέτηση ενός εντατικού φροντιστηριακού προγράμματος, το οποίο θα έχει ως αφετηριακό χρόνο το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου και θα επεκτείνεται έως τον Σεπτέμβριο, με στόχο την ενίσχυση της γλωσσικής επικοινωνίας και των γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών και στην υιοθέτηση εκείνων των μέτρων από την Πολιτεία που θα αποτελούν κίνητρα προς την ίδια την οικογένεια για να ενισχύσει αποτελεσματικά αυτή την προσπάθεια της Πολιτείας.

Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να οργανωθούν αντίστοιχα σεμινάρια εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας και σε γονείς. Επίσης, οι διευθυντές των σχολείων και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να συνεργαστούν στενά με τους γονείς των παιδιών αυτών και να τους βοηθήσουν να εμπλουτίσουν το περιβάλλον μάθησης της οικογένειάς τους, αλλά και να ενισχύσουν τις προσδοκίες και τα κίνητρα μάθησης των παιδιών τους. Η επιτροπή θεωρεί πως η επιτυχία του προγράμματος αυτού στηρίζεται και στη συνεργασία του σχολείου με τις οικογένειες των παιδιών αυτών.

Άποψη της Επιτροπής είναι πως θα πρέπει όλοι οι ξένοι μαθητές, οι νεοεισερχόμενοι στο εκπαιδευτικό σύστημα, να ακολουθούν ένα συστηματικό πρόγραμμα εντατικής εκμάθησης της Ελληνικής, για ένα τουλάχιστον χρόνο ή όπως κριθεί στη συνέχεια, με την αξιολόγηση των εισερχομένων.

Επιβάλλεται:

Οι Αλλόγλωσσοι μαθητές που κατατάσσονται, με διαπιστωτικά κριτήρια, στην κατηγορία των προχωρημένων, να εντάσσονται κανονικά στις τάξεις και να παρακολουθούν το πρόγραμμα των λοιπών μαθητών, με πρόσθετη στήριξη κατά περίπτωση, σε όσους χρειαστεί.

Οι λοιποί αλλόγλωσσοι μαθητές, με την άφιξή τους στην Κύπρο, να εντάσσονται αρχικά σε Τάξεις Υποδοχής σε σχολεία όπου φοιτά ο μεγαλύτερος αριθμός αλλόγλωσσων, στις πόλεις ή περιοχές όπου

καταγράφεται αριθμός μεταναστών, μέχρις ότου διαπιστωθεί ότι έχουν κατακτήσει την Ελληνική σε προχωρημένο επίπεδο, οπότε και εντάσσονται σε κανονικές τάξεις.

Προτείνεται η προσφορά μαθημάτων, διάρκειας 1 μηνός/80 διδακτικών ωρών, το β' 15ήμερο του Αυγούστου και κατά τον μήνα Σεπτέμβριο, ώστε να δοθεί η ευκαιρία σε μαθητές άλλων κατηγοριών να βελτιώσουν την ελληνομάθειά τους πριν από την έναρξη των μαθημάτων της επόμενης σχολικής χρονιάς.

Δυνατόν ακόμα οι Αλλόγλωσσοι μαθητές να ενταχθούν στο Θερινό Σχολείο, όταν τούτο λειτουργήσει.

Για την καλύτερη υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων απαιτείται:

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η κατάρτισή τους σε ζητήματα όπως η γλωσσική ευαισθητοποίηση, η αξιολόγηση των διδακτικών αναγκών των παιδιών, η αποτελεσματική διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και η ανάπτυξη σχέσεων του σχολείου με τις οικογένειες των παιδιών αυτών.

Η διαμόρφωση/παραγωγή κατάλληλου γλωσσικού/πολιτισμικού υλικού για τα παραπάνω τμήματα και υλικού για την ταχύρρυθμη εκμάθηση/βελτίωση της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Η προώθηση της πιστοποίησης της ελληνομάθειας ως κινήτρου στους αλλοδαπούς μαθητές των σχολείων.

3. Τελικό προτεινόμενο πρόγραμμα για τη Μέση Εκπαίδευση

3. 1 Εισαγωγικά

Σε σχέση με τη Μέση Εκπαίδευση, η Επιτροπή Ωρολογίου Προγράμματος, αφού έλαβε υπόψη:

Το γεγονός πως πλέον έχει ωριμάσει ο χρόνος για τις σχετικές αλλαγές του Ωρολογίου Προγράμματος, που θα πρέπει να αποβλέπουν και να αποσκοπούν στην αναθεώρηση, την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό του ισχύοντος συστήματος,

Την ανάγκη για τον επανασχεδιασμό του Ενιαίου Λυκείου και τον εκσυγχρονισμό του Γυμνασίου,

Το γεγονός ότι το Ενιαίο Λύκειο δεν λειτουργεί σήμερα ως Ενιαίο και ότι ο αρχικός σχεδιασμός του έχει ακυρωθεί,

Την ανάγκη ριζικής αναδόμησής του, με βάση τις δύο αξιολογήσεις που έχουν γίνει, αλλά και σύμφωνα με την καθημερινή εμπειρία λειτουργίας του,

Τη μελέτη των επιλογών των μαθητών και τη διαπίστωση ότι επιλέγονται μαθήματα με κριτήρια άλλα από τη συνάφειά τους με την κατεύθυνση σπουδών και εργασίας τους,

Την αμφισβήτηση της αξίας και του περιεχομένου του απολυτηρίου εντός και εκτός Κύπρου,

Την ανάγκη επικέντρωσης σε Κατευθύνσεις με συναφή αλληλο-υποστηριζόμενα μαθήματα, με κύριο κορμό και μαθήματα επιλογής, καθώς και λελογισμένες ελεύθερες επιλογές, ούτως ώστε να διατηρηθεί ο ανθρωπιστικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης, χωρίς όμως την επιστροφή σε παλαιά στερεότυπα,

Την ανάγκη αντιμετώπισης του Αναλφαβητισμού και την ανάγκη αναβάθμισης της διδασκαλίας των Γλωσσών κατά τρόπο συστηματικό και όχι ευκαιριακό και μη αποτελεσματικό,

προχώρησε στη μελέτη και κατάθεση των σχετικών προτάσεων αναθεώρησης του Ωρολογίου προγράμματος Γυμνασίου και Λυκείου.

Κατά τη διαδικασία η Επιτροπή προχώρησε στη μελέτη και αξιοποίηση των σχετικών προηγηθεισών επιστημονικών ερευνών και συναφών εκθέσεων, καθώς και των παλαιότερων προτάσεων, εκθέσεων και ερευνών για την αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος. Η επιτροπή ήλθε σε επικοινωνία και επαφή με την Διεύθυνση του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, καθώς και με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, προκειμένου να υπάρξει πλήρης ενημέρωση για τις ήδη κατατεθείσες σχετικές επί του θέματος έρευνες και μελέτες.

Η συμμετοχή προγραμματιστών στην Επιτροπή έδωσε τη δυνατότητα μελέτης, αξιοποίησης και διαχείρισης του προσωπικού, εξαιτίας των προτεινόμενων αλλαγών, ώστε να ληφθεί υπόψη, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, το θέμα της απασχόλησης του προσωπικού λόγω της αναδόμησης των ωρών και προγραμμάτων εργασίας. Είναι όμως αυτονόητο ότι ο περιορισμός των επιλογών και η αναδόμηση του προγράμματος συνεπάγεται και ανακατάταξη των αναγκών σε προσωπικό.

Η Επιτροπή προχώρησε στη μελέτη των ισχυόντων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικά σε σχέση με τη γλώσσα και τα βασικά μαθήματα. Το σχετικό υλικό τέθηκε ενώπιον της Επιτροπής για σχετική συγκριτική μελέτη.

Επιπρόσθετα εξετάστηκαν και τα θέματα της διδασκαλίας της Ελληνικής σε αλλόγλωσσους, καθώς και το θέμα της διδασκαλίας των Ξένων Γλωσσών, για τα οποία η Επιτροπή καταθέτει συγκεκριμένες προτάσεις στα πλαίσια του προγράμματος των Κατευθύνσεων.

Η επιτροπή μελέτησε και έλαβε υπόψη και τις θέσεις των Συνδέσμων των Κλάδων της ΟΕΛΜΕΚ για το Ωρολόγιο Πρόγραμμα Σπουδών Μέσης Εκπαίδευσης και το Σύστημα Πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Πρόκειται για εκτενείς και αναλυτικές προτάσεις και απόψεις των ειδικοτήτων, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες. Εκείνο που παρατηρείται είναι πως η ικανοποίηση των αιτημάτων και απόψεών τους σε διδακτικό χρόνο θα απαιτούσε επέκταση του Ωρολογίου στο διπλάσιο.

Μελέτησε επίσης τις απόψεις και θέσεις της Επιτροπής Ελληνικής Γλώσσας υπό τον κ. Ανδρέα Βοσκό και αξιολόγησε τις προτάσεις και εισηγήσεις της (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Β' Ενότητα).

Το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, με τη νέα του μορφή και περιεχόμενο, ευθυγραμμίζεται με τις διεθνείς τάσεις, όπως αυτές καταδεικνύονται από τον ΟΟΣΑ και, συγκριτικά με το υφιστάμενο, διορθώνει αγκυλώσεις και υπερβολές ή και ελλείψεις και παραλείψεις.

Τονίζεται πως καμιά αλλαγή δεν θα είναι αποτελεσματική χωρίς την εμπέδωση μιας συγκεκριμένης φιλοσοφίας, τη συνακόλουθη ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, την ετοιμασία του υλικού και πρωτίστως την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Με βάση όλα τα πιο πάνω, προτείνει η Επιτροπή τον πιο κάτω επισυναπτόμενο πίνακα Ωρολογίου Προγράμματος, με όλα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία σύγκλισης ή απόκλισης από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, όπως προκύπτει μέσα από τις πληροφορίες του προγράμματος Ευρυδίκη, και τις διαφορές σε σχέση με το προηγούμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα (EC, 2014a· EC, 2014b· OECD, 2014). Όλοι οι σχετικοί πίνακες της αναδόμησης του Ωρολογίου Προγράμματος στη Μέση Εκπαίδευση επισυνάπτονται στο Επίμετρο με τους Πίνακες της παρούσας Έκθεσης (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Α' Ενότητα).

Η Επιτροπή μελέτησε τη δυνατότητα της διεύρυνσης του Μουσικού και Αθλητικού Σχολείου σε Μουσικό και Αθλητικό Γυμνάσιο και συγχρόνως την ίδρυση Γυμνασίου και Λυκείου Τεχνών, για αξιοποίηση και ανάδειξη των ταλαντούχων και προικισμένων στον τομέα αυτό μαθητών και μαθητριών.

3. 2 Αναδόμηση Ωρολογίου Προγράμματος του Γυμνασίου

Σε σχέση με το Γυμνάσιο η Επιτροπή μελέτησε:

Τη συνάφεια με το Δημοτικό Σχολείο και την ομαλή μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο.

Το θέμα των ξένων Γλωσσών και αυτό του Αναλφαβητισμού.

Τη δυνατότητα μεταφοράς μαθημάτων από το Λύκειο στο Γυμνάσιο.

Σε σχέση με την αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος στο Γυμνάσιο και σε συνέχεια των όσων αναφέρονται πιο πάνω, η Επιτροπή καταθέτει τις εξής δύο διαμορφωθείσες προτάσεις:

Η πρώτη προτείνει τη μείωση του διδακτικού χρόνου στο Γυμνάσιο από 37 σε 35 45λεπτες περιόδους και την παράλληλη προσθήκη δίωρων απογευματινών μαθημάτων Ξένων Γλωσσών, αν προκύψει σχετική ανάγκη και ενδιαφέρον από μέρους των μαθητών.

Η μείωση του ωραρίου από 37 σε 35 περιόδους απελευθερώνει το Γυμνάσιο από την υπερβολική πίεση, καταργεί τα 40λεπτα δύο ημέρες εβδομαδιαίως, με την παρατηρούμενη άνιση διαχείριση των μαθημάτων, και εξισορροπεί το πρόγραμμα.

Παράλληλα, η διάνοιξη του Ωρολογίου Προγράμματος το απόγευμα οδηγεί σε νέες προοπτικές και παρέχει τη δυνατότητα προσφοράς των Ξένων Γλωσσών σε όσους ενδιαφέρονται πάνω σε συστηματική βάση. Οι Γλώσσες που θα προσφέρονται ένα δίωρο κατά τον απογευματινό χρόνο είναι τα: Τουρκικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Ιταλικά και Ρωσικά.

Σε σχέση με τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών ζητούμενο είναι ο εκσυγχρονισμός, η αναβάθμιση και η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους. Από την Επιτροπή γίνεται εισήγηση για προσφορά των Ξένων Γλωσσών από την Α΄ Γυμνασίου ως την Γ΄ Λυκείου σε προαιρετικό δίωρο κατά τον απογευματινό χρόνο, ως προέκταση του Ωρολογίου Προγράμματος. Η Επιτροπή εισηγείται, διδάσκοντες των μαθημάτων αυτών να είναι, κατά προτεραιότητα, οι σημερινοί συμβασιούχοι και έκτακτοι καθηγητές. Τα προαιρετικά αυτά μαθήματα θα φιλοξενούνται στους χώρους των ΚΙΕ, προκειμένου να υπάρχει γραμματειακή υποστήριξη και εποπτεία από τους διευθυντές των ΚΙΕ. Η Επιτροπή εισηγείται, η επιτυχής παρακολούθηση αυτών των μαθημάτων να καταγράφεται στα ενδεικτικά και τα απολυτήρια των μαθητών μας.

Με τον τρόπο αυτό αναβαθμίζονται και διατηρούνται σε υψηλό επίπεδο προσφοράς οι Ξένες Γλώσσες στο εκπαιδευτικό σύστημα. Σημειώνεται πως οι Ξένες Γλώσσες, προσφέρονται κατά τρόπο αναβαθμισμένο και στις Κατευθύνσεις του νέου Λυκείου.

Η Επιτροπή μελέτησε παράλληλα, ως δεύτερη εναλλακτική πρόταση, και το ενδεχόμενο παραμονής στο ισχύον πρόγραμμα των 37 περιόδων στο Γυμνάσιο για τα επόμενα τρία χρόνια.

Με την παραμονή για τρία χρόνια στις 37 περιόδους διασφαλίζεται η μελέτη και παρακολούθηση των αλλαγών στο εργασιακό καθεστώς των καθηγητών και η άνετη διαχείριση των διαφόρων μαθημάτων, ενόψει και των εισηγήσεων των ειδικοτήτων. Παράλληλα το πρόγραμμα επιτρέπει τη διαχείριση μαθημάτων, που με το νέο Λύκειο είναι αναπόφευκτο, εφόσον περιορίζονται οι επιλογές, να μειωθούν οι ώρες διδασκαλίας τους.

Μαθήματα κοινού κορμού Γυμνασίου (35 περ.) και Α Λυκείου (31 περ.)

	A	B	Γ	Α'Λυκ.	Προστίθ.	Αφαιρ.
Νέα Ελληνικά	5	5	5	5	1	
Αρχαία Ελληνικά	4	4	4	3	2	
Μαθηματικά	5	4	4	3	1	
Φυσική	1	2	2	2	1	
Χημεία	0	1	1	1		
Βιολογία	1	1	1	1		1
Γεωγραφία	1	1	0	0		1
Ιστορία	2	3	3	2		
Αγωγή του Πολίτη	0	0	0	0		0.5
Αγγλικά	3	2	3	2		2.5
Γαλλικά	2	2	2	2		
Πληροφορική	1	1	1	2		3
Τέχνη	2	1	1	1		1
Μουσική	2	1	1	1		1
Φυσική Αγωγή	2	3	3	2		1.5
Θρησκευτικά	2	2	2	2		
Σχεδ./Τεχνολ.	1	1	1	1		1.5
Οικ. Οικονομία	1	1	1	0		0.5
Συμβουλ/Αγωγή	0	0	0	0		0.5
Οικονομικά				1		1

Προστίθενται συνολικά 5 περίοδοι και αφαιρούνται 15, με τελική μείωση 10 διδακτικών περιόδων, όσες και η αντίστοιχη μείωση των περιόδων διδασκαλίας στο Γυμνάσιο από 37 σε 35 (σύνολο 6) και στην Α Λυκείου από 35 σε 31 κοινού κορμού (σύνολο 4). Προστίθεται όμως απογευματινός χρόνος για τις Ξένες Γλώσσες, που ανέρχεται σε 2 περιόδους για το Γυμνάσιο και σε 2 περιόδους για το Λύκειο.

Μαθήματα κοινού κορμού Γυμνασίου (37 περ.) και Α Λυκείου (31 περ.)

	A	B	Γ	Α'Λυκ.	Προστίθ.	Αφαιρ.
Νέα Ελληνικά	5	5	5	5	1	
Αρχαία Ελληνικά	4	4	4	3	2	
Μαθηματικά	5	4	4	3	1	
Φυσική	1	2	2	2	1	
Χημεία	0	1	1	1	1	
Βιολογία	2	0	2	1		0
Γεωγραφία	1	1	0	0		1
Ιστορία	2	3	3	2		
Αγωγή του Πολίτη	0	0	0	0		0.5
Αγγλικά	3	3	2	2		2.5
Γαλλικά	2	2	2	2		
Πληροφορική	2	1	2	2		1
Τέχνη	1	2	2	1		
Μουσική	1	2	1	1		1
Φυσική Αγωγή	3	3	3	2		0.5
Θρησκευτικά	2	2	2	2		
Σχεδ./Τεχνολ.	2	1	1	1		0.5
Οικ. Οικονομία	1	1	1	0		0.5
Συμβουλευτική	0	0	0	0		0.5
Οικονομικά				1		1

Οι αναλυτικοί, συγκριτικοί και στατιστικοί πίνακες για το Γυμνάσιο και την Α' Λυκείου επισυνάπτονται (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Α' Ενότητα).

3. 3 Παρατηρήσεις για τις προτεινόμενες διαφοροποιήσεις στις τάξεις Α', Β', Γ' Γυμνασίου και την Α' Λυκείου

Στο Γυμνάσιο ο χρόνος προσφοράς των Νέων Ελληνικών παραμένει ως έχει και αυξάνεται στην Α' Λυκείου κατά μία περίοδο. Στατιστικώς, σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρώπης που είναι, για την αξιολόγηση του 2014 του ΟΟΣΑ και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντίστοιχα, 12.7% / 12.8%, τα Νέα Ελληνικά καλύπτουν στις τάξεις Α', Β', Γ' Γυμνασίου και Α' Λυκείου μόνο το 14.7% στο 35ωρο πρόγραμμα και 14.1% στο 37ωρο.

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται στη γλωσσική επάρκεια των μαθητών στην ελληνική γλώσσα και που έχουν αναγνωριστεί και επισημανθεί κατ' επανάληψη, τόσο μέσα από τα αποτελέσματα σειράς εξωτερικών αξιολογήσεων και ερευνών, όσο και από το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης της διδασκαλίας του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, με στόχο ακριβώς τη βελτίωση της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών μας. Η Επιτροπή εισηγείται παράλληλα την περαιτέρω μελέτη και διερεύνηση του προβλήματος με τους διδάσκοντες και τους μαθητές και την επιμόρφωση των διδασκόντων στη διδασκαλία της Ελληνικής.

Η Επιτροπή, επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις της Επιτροπής Γλώσσας, προτείνει τη μικρή ενίσχυση του μαθήματος της Αρχαίων Ελληνικών/ Αρχαιογνωσίας, από το 8.9% στο 11% στο 35ωρο πρόγραμμα και 10.6 % στο 37ωρο, προκειμένου, πέραν των άλλων, να συμβαδίζει μερικώς η προσφορά του μαθήματος και με το αντίστοιχο πρόγραμμα της Ελλάδος, όπου το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών προσφέρεται σε 5 περιόδους και συγχρόνως να προετοιμάζει επαρκώς τους μαθητές για τις νέες Κατευθύνσεις στο Λύκειο (βλ. σχετικά: παράγραφο 7, σελ. 37).

Το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη στην Γ΄ Γυμνασίου, που προσφερόταν κατά 0.5 περίοδο, εντάσσεται και καλύπτεται αποτελεσματικά στις περισσότερες θεματικές στα πλαίσια των Νέων Ελληνικών, καθώς και της Ιστορίας της Κύπρου (ειδικά σε θέματα λειτουργίας της πολιτείας). Το θέμα της Συμβουλευτικής, που προσφερόταν ως μάθημα για 0.5 περ., δεν θα διδάσκεται στην τάξη από τους καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, όπως ίσχυε, αλλά θα καλύπτεται από τους λειτουργούς της Συμβουλευτικής σε κατ' ιδίαν συναντήσεις με τους μαθητές, γεγονός που καθιστά τη συμβουλευτική αποτελεσματικότερη και σύμφωνη με την αποστολή της.

Ενίσχυση μερική προτείνεται και για το μάθημα των Μαθηματικών, κατά μία περίοδο, προκειμένου να αντιμετωπισθεί το γενικότερο πρόβλημα της υποβάθμισης της μαθηματικής παιδείας σε σχέση με το τι συμβαίνει γενικότερα στις ευρωπαϊκές χώρες σήμερα. Γίνεται επίσης αναδόμηση των περιόδων με μείωση κατά 1 περίοδο στην Α΄ Λυκείου και ενίσχυση κατά 1 περίοδο στην Α΄ και Β΄ Γυμνασίου αντίστοιχα. Στατιστικώς στην Ευρώπη ο μέσος όρος για τις υπό αναφορά τάξεις είναι 11.2%, ενώ στην Κύπρο, με το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, ανέρχεται σε 11.8% στο 35ωρο πρόγραμμα και 11.3% στο 37ωρο, Τα Μαθηματικά ενισχύονται με την επιλογή τους κατά ένα δίωρο στην Α΄ Λυκείου σε δύο Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού.

Για τα μαθήματα των Φυσικών Επιστημών (Φυσική, Χημεία, Βιολογία) δεν υπήρξε σημαντική αλλαγή στις πιο πάνω τάξεις, παρά την προσθήκη 1 περιόδου στη Φυσική στο 37ωρο. Το ποσοστό διδασκαλίας τους ανέρχεται σε 11.8% στο 35ωρο πρόγραμμα και 12% στο 37ωρο, έναντι του 11.4% /12% της Ευρώπης, παρά την προσθήκη 1 περιόδου στη Φυσική, στο 37ωρο. Όμως το ποσοστό αυτό διαφοροποιείται ριζικώς μέσα από τις δέσμες της Β΄ και Γ΄ Λυκείου και την επιπλέον δυνατότητα επιλογής της Φυσικής στην Α΄ Λυκείου με 2 περιόδους.

Τα Οικονομικά μειώνονται κατά 1 περίοδο στην Α΄ Λυκείου, όμως προσφέρονται με δύο επιπλέον περιόδους ως μάθημα επιλογής σε δύο Ομάδες Προσανατολισμού στην Α΄ Λυκείου.

Σε σχέση με τη στατιστική εικόνα των Ξένων Γλωσσών στο Γυμνάσιο και την Α΄ Λυκείου, με το Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα τα Αγγλικά και τα Γαλλικά προσφέρονται σε ποσοστό 13.2% στο 35ωρο πρόγραμμα και 12.7% στο 37ωρο, έναντι του 13.8%/14.8% που ισχύει στην Ευρώπη. Με την προαιρετική προσφορά των Ξένων Γλωσσών σε απογευματινή βάση το ποσοστό αυτό θα ενισχυθεί.

Η Πληροφορική, παρά τη μείωση, ανέρχεται σε ποσοστό 3.7% στο 35ωρο πρόγραμμα και 4.9% στο 37ωρο, έναντι του 1.2% /1.6%% στην Ευρώπη. Το μάθημα ενισχύεται σημαντικά στις Κατεύθυνσεις Β΄ και Γ΄ Λυκείου είτε ως υποχρεωτικό στην 4η Κατεύθυνση είτε ως επιλεγόμενο στην 3η και 5η Κατεύθυνση. Επιπλέον στην 4η Κατεύθυνση προσφέρονται ως επιλεγόμενα δύο 4ωρα μαθήματα Πληροφορικής.

Σημειώνεται πως για πρώτη φορά συστήνεται στο εκπαιδευτικό σύστημα ειδική Κατεύθυνση Πληροφορικής και Σχεδιασμού και Τεχνολογίας, που αναβαθμίζει ουσιαστικά τα σχετικά μαθήματα.

Η Τέχνη και η Μουσική, παρά τη μικρή μείωση, προσφέρονται σε ποσοστό 7.4% στο 35ωρο πρόγραμμα και 7.7% στο 37ωρο, έναντι 5.7% / 5.6% της Ευρώπης. Παράλληλα θα προσφέρονται ως μαθήματα Ενδιαφέροντος των δύο περιόδων στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου, αλλά και ως βασικά μαθήματα στα πλαίσια του Μουσικού Γυμνασίου και του υπό σύσταση Σχολείου Καλών Τεχνών.

Η Φυσική Αγωγή, παρά τη μείωση, προσφέρεται σε ποσοστό 7.4% στο 35ωρο πρόγραμμα και 7.7% στο 37ωρο, έναντι του 6.9% / 7.2% στην Ευρώπη. Σημειώνεται όμως η προσεχής λειτουργία και του Αθλητικού Γυμνασίου και η επέκταση των Αθλητικών Σχολείων στις επαρχίες που δεν υπάρχουν σήμερα, γεγονός που θα ενισχύσει περαιτέρω το μάθημα. Παράλληλα θα προσφέρεται ως 2ωρο μάθημα Ενδιαφέροντος στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου.

Τα Θρησκευτικά στατιστικώς προσφέρονται σε ποσοστό 5.9% έναντι του 4% / 3.7%% στην Ευρώπη. Το μάθημα συνάπτεται και με το ζητούμενο της διατήρησης της ιστορικής ταυτότητας, με την ιδιαιτερότητα της ημικατεχόμενης πατρίδας μας και συγχρόνως εμπλουτίζεται με στοιχεία από τη θρησκευτικο-πολιτιστική κληρονομιά καθώς και με θέματα δια-θρησκευτικότητας και διαπολιτισμικότητας.

Τα μαθήματα Σχεδιασμός και Τεχνολογία και Οικιακή Οικονομία, παρά τη μικρή μείωση του χρόνου προσφοράς τους στον Κοινό Κορμό Γυμνασίου και Α΄ Λυκείου, παραμένουν, ο Σχεδιασμός και Τεχνολογία στο 2.9 % στο 35ωρο πρόγραμμα και 3.5% στο 37ωρο, έναντι του 2.2% / 2.1% στην Ευρώπη, και η Οικιακή Οικονομία στο 2.2 % στο 35ωρο πρόγραμμα και 2.1% στο 37ωρο, έναντι του 1.2% /1.5% στην Ευρώπη. Παράλληλα, το μάθημα Σχεδιασμός και Τεχνολογία προσφέρεται περαιτέρω στην ειδική Κατεύθυνση του Λυκείου Πληροφορικής και Σχεδιασμού και Τεχνολογίας ως υποχρεωτικό 4ωρο μάθημα.

Η Οικιακή Οικονομία (Οικογενειακή Αγωγή) προσφέρεται ως 4ωρο επιλεγόμενο μάθημα στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου στην Κατεύθυνση Υπηρεσιών. Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας περιλαμβάνεται, επίσης, για πρώτη φορά στα μαθήματα πρόσβασης για τη σχετική πανεπιστημιακή σχολή.

Συμπερασματικά, οι αλλαγές στο Γυμνάσιο συναρτώνται άμεσα με την αναγκαία αλλαγή του Λυκείου, και δεν πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα, αλλά σε συνάρτηση πάντα με τις κατά μάθημα αυξομειώσεις σε περιόδους διδασκαλίας και στο Λύκειο.

3. 4 Αναδόμηση Ωρολογίου Προγράμματος Λυκείου

Το Ενιαίο Λύκειο μετονομάζεται σε Λύκειο, και τούτο γιατί μόνο κατ' όνομα είναι Ενιαίο.

Η Επιτροπή επικεντρώθηκε στην αναδόμηση του Λυκείου. Εντοπίστηκαν οι σχετικές αδυναμίες, με την ουσιαστική ακύρωση όλου του σχεδιασμού και της φιλοσοφίας του ισχύοντος Ενιαίου Λυκείου, με τις επιλογές ευκαιρίας και ευκολίας των μαθητών και την πολλαπλότητα των επιλογών, τη δυσκαμψία και την έλλειψη λειτουργικότητας.

Η Επιτροπή επεσήμανε πως το πρόβλημα δεν είναι οι όποιοι σχεδιασμοί εκσυγχρονισμού, που είναι πολλές φορές σημαντικοί στη σύλληψη, αλλά η νοοτροπία και ο τρόπος συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού. Φαίνεται πως, πέραν των άλλων, το ισχύον Ενιαίο Λύκειο έχει ακυρωθεί με τη νοοτροπία και την εν γένει διαχείρισή του από τον ανθρώπινο παράγοντα.

Παράλληλα επισημάνθηκαν, μέσα από την κατάθεση σχετικών λεπτομερών και αναλυτικών στατιστικών στοιχείων, οι υπερβολές και η στατιστική ανισότητα των επιλογών, η δυσκαμψία, η μη λειτουργικότητα του προγράμματος, και η εντέλει ακύρωση της βαρύτητας του απολυτηρίου του ισχύοντος Ενιαίου Λυκείου. Ήδη η μη αποδοχή του απολυτηρίου του από ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες οδηγεί στην επείγουσα ανάγκη αναθεώρησής του.

Η φιλοσοφία του Λυκείου παραμένει ανθρωπιστική και γι' αυτό δεν υποβαθμίζεται η ευρύτερη και ανθρωπιστική καλλιέργεια στα μαθήματα Κοινού Κορμού, ούτε καταργείται η επιλογή μαθημάτων ειδικού ενδιαφέροντος. Εξάλλου ο ανθρωπιστικός χαρακτήρας ενός μαθήματος διαφυλάσσεται μέσα από το περιεχόμενο του μαθήματος, θέμα το οποίο θα πρέπει να απασχολήσει τις επιτροπές των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Παράλληλα, όμως, το Λύκειο διαμορφώνεται και ως ευέλικτο σχολείο προσανατολισμού, που δίνει στο μαθητή/μαθήτρια τη δυνατότητα να επιλέξει Κατευθύνσεις, αλλά και μαθήματα, και ταυτόχρονα στη Β' Λυκείου να επανασχεδιάσει τις Κατευθύνσεις που έχει επιλέξει.

Για το νέο Λύκειο θα πρέπει να διορθώσουμε τις στρεβλώσεις, που επιτρέπουν στους μαθητές να κάνουν επιλογές μαθημάτων που δεν έχουν επιστημονική και παιδαγωγική συνάφεια. Οι Κατευθύνσεις δεν θα είναι ευκαιριακές και δεν θα επιτρέπουν ή δεν θα οδηγούν στην ήσσονα προσπάθεια.

Στα πλαίσια του σχετικού εκσυγχρονισμού και του εξορθολογισμού των επιλογών απαιτείται η εισαγωγή νέων Κατευθύνσεων μαθημάτων και ο

άμεσος τερματισμός των πολλών επιλογών ευκαιρίας, που έχουν υποβαθμίσει το επίπεδο και την εγκυρότητα του απολυτηρίου του ισχύοντος Ενιαίου Λυκείου.

Η επιλογή μαθημάτων προτείνεται να αρχίζει από την Α΄ Λυκείου με τις λεγόμενες Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού. Αυτό θα δώσει τον απαιτούμενο χρόνο ανάπτυξης σχετικών εξειδικευμένων προγραμμάτων και συναφούς εμβάθυνσης.

Η κατάργηση, με την τότε εφαρμογή του Ενιαίου Λυκείου, των επιλογών στην Α΄ Λυκείου, είχε ως αποτέλεσμα, κατά την άποψη της Επιτροπής, την υποβάθμιση του επιπέδου της προσφερόμενης παιδείας στα Λύκεια. Η Επιτροπή έκρινε ως αναγκαία την εισαγωγή περιορισμένου αριθμού επιλογών με στόχο την ενίσχυση του γενικότερου μαθησιακού επιπέδου μαθημάτων, τα οποία αποτελούν τη σπονδυλική στήλη των έξι κατευθύνσεων που καθιερώνονται στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου. Η θετική αξιολόγηση της ύπαρξης επιλογών στην Α΄ Λυκείου καταγράφεται και στην «Έκθεση της Ειδικής Επιτροπής για την Αξιολόγηση του Ενιαίου Λυκείου» 1998 υπό τον Μ. Κασσωτάκη (σσ. 104-15) (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Γ΄ Ενότητα).

Μετά από διεξοδική μελέτη και συζήτηση, η επιτροπή προτείνει τις πιο κάτω 6 Κατευθύνσεις μαθημάτων για τη Β΄ και Γ΄ Λυκείου:

- Κατεύθυνση Ανθρωπιστικών και Κλασικών Σπουδών
- Κατεύθυνση Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
- Κατεύθυνση Θετικών Επιστημών και Βιοεπιστημών
- Κατεύθυνση Πληροφορικής και Τεχνολογίας
- Κατεύθυνση Οικονομικών Επιστημών
- Κατεύθυνση Υπηρεσιών.

Όλοι οι πίνακες για την αναδόμηση του Λυκείου επισυνάπτονται (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Α΄ Ενότητα).

3.5 Κατευθύνσεις Λυκείου

Α΄ Λυκείου

Κοινός Κορμός (31 διδακτικές περιόδους):

Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά 3, Μαθηματικά 3, Φυσική 2, Χημεία 1, Βιολογία 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2, Αγγλικά 2, Γαλλικά 2, Φυσική Αγωγή 2, Οικονομικά 1, Πληροφορική 2, Μουσική 1, Τέχνη 1, Σχεδιασμός και Τεχνολογία 1.

Τα μαθήματα κοινού κορμού στην Α΄ Λυκείου παραμένουν ως έχουν, με μείωση του χρόνου προσφοράς του μαθήματος του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας κατά 1 περίοδο, των Οικονομικών κατά 1 περίοδο, των Μαθηματικών κατά 1 περίοδο, της Ιστορίας κατά 1 περίοδο και των Αγγλικών κατά 1 περίοδο, και με ενίσχυση των Νέων Ελληνικών κατά 1 περίοδο. Και

τούτο προκειμένου να δοθούν 4 περίοδοι για μαθήματα επιλογής, για τους υπό ανάπτυξη και εν δυνάμει κλάδους.

Επιπλέον επιλέγονται για τις εν δυνάμει τέσσερις **Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού** στην Α΄ Λυκείου δύο από τα πιο κάτω μαθήματα, με 2 επιπλέον διδακτικές περιόδους:

Για την ενιαία **Κατεύθυνση Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών/Γλωσσών-Ευρωπαϊκών Σπουδών** δίδονται επιπλέον στην Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού, για τα Αρχαία Ελληνικά 2 περ. και για την Ιστορία άλλες 2 περίοδοι. Έτσι, τα Αρχαία Ελληνικά διδάσκονται συνολικά 5 περιόδους και η Ιστορία 4 περιόδους.

Για την ενιαία **Κατεύθυνση Θετικών Επιστημών/Βιοεπιστημών - Πληροφορικής/Σχεδιασμού και Τεχνολογίας** δίδονται επιπλέον στην Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού, για τα Μαθηματικά 2 περίοδοι και για τη Φυσική άλλες 2 περίοδοι. Έτσι τα Μαθηματικά διδάσκονται συνολικά 5 περιόδους και η Φυσική 4 περιόδους.

Για την **Κατεύθυνση Οικονομικών Επιστημών** δίδονται επιπλέον στην Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού για τα Μαθηματικά 2 περίοδοι και για τα Οικονομικά άλλες 2 περίοδοι. Έτσι τα Μαθηματικά διδάσκονται συνολικά 5 περιόδους και τα Οικονομικά 3 περιόδους.

Για την **Κατεύθυνση Υπηρεσιών** δίδονται επιπλέον στην Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού, για τα Οικονομικά 2 περίοδοι και για τα Αγγλικά άλλες 2 περίοδοι. Έτσι τα Οικονομικά διδάσκονται 3 περιόδους και τα Αγγλικά 4 περιόδους.

Τελικό Προτεινόμενο Πρόγραμμα για την Α΄ Λυκείου

Για τη συνδυασμένη **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού των Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών και Γλωσσών - Ευρωπαϊκών Σπουδών**: Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 5, Μαθηματικά 3, Φυσική 2, Χημεία 1, Βιολογία 1, Ιστορία 4, Θρησκευτικά 2, Αγγλικά 2, Γαλλικά 2, Γυμναστική 2, Μουσική 1 Τέχνη 1, Οικονομικά 1, Πληροφορική 2 και Σχεδιασμός και Τεχνολογία 1.

Για τη συνδυασμένη **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού των Θετικών Επιστημών/Βιοεπιστημών, καθώς και Πληροφορικής - Τεχνολογίας**: Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 3, Μαθηματικά 5, Φυσικά 4, Χημεία 1, Βιολογία 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2, Αγγλικά 2, Γαλλικά 2, Φυσική Αγωγή 2, Μουσική 1, Τέχνη 1, Οικονομικά 1, Πληροφορική 2 και Σχεδιασμός και Τεχνολογία 1.

Για την **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού των Οικονομικών Επιστημών**: Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 3, Μαθηματικά 5, Φυσικά 2, Χημεία 1, Βιολογία 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2,

Αγγλικά 2, Γαλλικά 2, Φυσική Αγωγή 2, Μουσική 1, Τέχνη 1, Οικονομικά 3, Πληροφορική 2 και Σχεδιασμός και Τεχνολογία 1.

Για την **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού των Υπηρεσιών**: Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 3, Μαθηματικά 3, Φυσική 2, Χημεία 1, Βιολογία 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2, Αγγλικά 4, Γαλλικά 2, Φυσική Αγωγή 2, Μουσική 1, Τέχνη 1, Οικονομικά 3, Πληροφορική 2 και Σχεδιασμός και Τεχνολογία 1.

Μαθήματα Κοινού Κορμού Λυκείου

Νέος Κοινός Κορμός Β΄ Λυκείου (17 περίοδοι): Νέα Ελληνικά 5, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 2, Μαθηματικά 3, Φυσική 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 1, Αγγλικά 2, Φυσική Αγωγή 1.

Παρατηρήσεις:

Στον Παλιό Κοινό Κορμό Β΄ Λυκείου προσφέρονταν 19 περίοδοι: Νέα Ελληνικά 4, Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 1, Μαθηματικά 3, Φυσική 2, Χημεία 1, Ιστορία 1.5, Θρησκευτικά 1.5, Ξένη Γλώσσα 2, Ξένη Γλώσσα 2, Φυσική Αγωγή 1.

Τα Νέα Ελληνικά και τα Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία ενισχύονται κατά 1 περίοδο αντίστοιχα. Ενισχύεται η Ιστορία κατά 0.5 περ.. Συνολικά προστίθενται 2.5 περίοδοι.

Μειώνονται η Φυσική 1 περ. και Χημεία 1 περ., τα Θρησκευτικά κατά 0.5. και η Ξένη Γλώσσα (2 και 2) κατά 4 περιόδους, ενώ δίδονται 2 περίοδοι στα Αγγλικά. Συνολικά αφαιρούνται 4.5 περίοδοι.

Τελική μείωση στον Κοινό Κορμό της Β΄ Λυκείου, 2 περίοδοι.

Νέος Κοινός Κορμός Γ΄ Λυκείου (17 περίοδοι): Νέα Ελληνικά 6, Μαθηματικά 3, Φυσική 1, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2, Αγγλικά 2, Φυσική Αγωγή 1.

Παρατηρήσεις:

Στον Παλιό Κοινό Κορμό Γ΄ Λυκείου προσφέρονταν 17 περίοδοι: Νέα Ελληνικά 5, Μαθηματικά 2, Ιστορία 2, Θρησκευτικά 2, Ξένη Γλώσσα 4 (2 και 2), Φυσική Αγωγή 1, Πολιτική Αγωγή 1

Προστίθεται 1 περίοδος στα Νέα Ελληνικά, που λαμβάνεται από την Πολιτική Αγωγή, 1 περίοδος στα Μαθηματικά και 1 περίοδος στη Φυσική. Συνολικά προστίθενται 3 περίοδοι.

Μειώνεται η Ξένη Γλώσσα κατά 4 περιόδους και δίδονται 2 περίοδοι στα Αγγλικά. Αφαιρείται η 1 περίοδος της Πολιτικής Αγωγής, που ενσωματώνεται ως περιεχόμενο κατά τρόπο λειτουργικό στο μάθημα των Νέων Ελληνικών και

αποτελεί πλέον μέρος της εξεταστέας ύλης. Κάποιες θεματικές περιοχές του είναι δυνατόν να ενταχθούν και στο μάθημα της Ιστορίας. Συνολικά αφαιρούνται 3 περίοδοι.

Παραμένουν 17 περίοδοι στον Κοινό Κορμό της Γ Λυκείου.

Κατευθύνσεις Β΄ και Γ΄ Λυκείου

1. Για την Κατεύθυνση των Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών: Υποχρεωτικά: Αρχαία Ελληνικά / Αρχαιογνωσία 4, Λατινικά 4, Ιστορία 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από Λογοτεχνία, Φιλοσοφία / Λογική, Γαλλικά ή άλλη Ξένη Γλώσσα, Αγγλικά.

2. Για την Κατεύθυνση των Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών: Υποχρεωτικά: Λατινικά 4, Αγγλικά 4, Ιστορία 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από, Γαλλικά, Άλλη Ξένη Γλώσσα από τις προσφερόμενες, Αρχαία Ελληνικά/ Αρχαιογνωσία, Πολιτική Οικονομία.

3. Για την Κατεύθυνση των Θετικών Επιστημών και Βιοεπιστημών: Υποχρεωτικά: Μαθηματικά 4, Φυσική 4, Χημεία 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από Πληροφορική, Βιολογία, Ελεύθερο Προοπτικό Σχέδιο, Αρχιτεκτονικό Σχέδιο.

4. Για την Κατεύθυνση της Πληροφορικής και Σχεδιασμού και Τεχνολογίας: Υποχρεωτικά: Μαθηματικά 4, Πληροφορική 4, Σχεδιασμός και Τεχνολογία 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από, Φυσική, Δίκτυα, Εφαρμογές Πληροφορικής, Αγγλικά.

5. Για την Κατεύθυνση των Οικονομικών Επιστημών: Υποχρεωτικά: Πολιτική Οικονομία 4, Μαθηματικά 4, Λογιστική 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από Οργάνωση / Διοίκηση / Πρακτική Γραφείου, Πληροφορική, Αγγλικά, Οικονομικά Μαθηματικά.

6. Για την Κατεύθυνση των Υπηρεσιών: Υποχρεωτικά: Πολιτική Οικονομία 4, Αγγλικά 4, Οργάνωση / Διοίκηση/ Πρακτική Γραφείου 4. Ένα επιλεγόμενο (4 περ.) από, Λογιστική, Γαλλικά ή άλλη Ξένη γλώσσα, Βιολογία, Οικογενειακή Αγωγή.

Σύνολο 16 περίοδοι.

Γ. Ως **Μαθήματα Ενδιαφέροντος** για τη Β΄ και Γ΄ Λυκείου, για 2 περιόδους, προτείνονται τα πιο κάτω μαθήματα Πολιτισμού / Αθλητισμού: Θέατρο, Τέχνη, Μουσική, Αθλητισμός. Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα ένα από τα πιο πάνω μαθήματα στη Β ή στην Γ τάξη.

Τα μαθήματα αυτά αντικαθιστούν ένα μακρύ κατάλογο μαθημάτων Εμπλουτισμού και Ενδιαφέροντος που προσφέρονται στο σημερινό Ενιαίο Λύκειο. Σήμερα υπάρχουν 23 και 21 μαθήματα Εμπλουτισμού και Ενδιαφέροντος στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου αντίστοιχα, γεγονός που δεν συνάδει με

τα σύγχρονα προγράμματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών. Είναι σαφής, με την απόφαση αυτή, η πρόθεση της Επιτροπής όπως περιοριστούν τα μαθήματα Εμπλουτισμού και Ενδιαφέροντος, προκειμένου να ενισχυθούν τα πιο πάνω τέσσερα προτεινόμενα μαθήματα Πολιτισμού/Αθλητισμού, πρόταση η οποία επιτρέπει την ικανοποίηση ειδικών ενδιαφερόντων, χωρίς, όμως, εκτροχιασμό του Λυκείου από τον σκοπό και τη φιλοσοφία του και συνεπακόλουθη αμφισβήτηση της ικανότητας των αποφοίτων να εργαστούν και να σπουδάσουν όπου επιθυμούν.

Σε σχέση με το **Ωρολόγιο Πρόγραμμα των Εσπερινών Γυμνασίων** η Επιτροπή σημειώνει πως τούτο θα αναθεωρηθεί στο αμέσως επόμενο στάδιο, στα πλαίσια της σχεδιαζόμενης Αναδόμησης του Ωρολογίου Προγράμματος και κατ' αναλογία προς το αντίστοιχο πρόγραμμα του Γυμνασίου και του νέου Λυκείου, μια πρακτική που ίσχυε και παλαιότερα, με τρεις ενδεχομένως άξονες Κατευθύνσεων. Των Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, των Θετικών Επιστημών και των Οικονομικών Επιστημών.

3. 6 Εξεταζόμενα γραπτώς μαθήματα

Το κριτήριο επιλογής των εξεταζόμενων μαθημάτων είναι η θέση και η συνάφεια των συγκεκριμένων μαθημάτων με τις **Ομάδες Προσανατολισμού** για την Α' Λυκείου και με τις αντίστοιχες **Κατευθύνσεις** για τη Β' και Γ' Λυκείου.

Σε σχέση με τα εξεταζόμενα γραπτώς μαθήματα η Επιτροπή προτείνει ως υποχρεωτικά εξεταζόμενα **για την Α' Λυκείου** τα εξής 4 μαθήματα:

Για τη συνδυασμένη **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών και Γλωσσών- Ευρωπαϊκών Σπουδών**: Νέα Ελληνικά, Αρχαία Ελληνικά/ Αρχαιογνωσία, Ιστορία, Μαθηματικά Κοινού Κορμού.

Για τη συνδυασμένη **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού Θετικών Επιστημών και Πληροφορικής - Σχεδιασμού και Τεχνολογίας**: Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσική, Ιστορία.

Για την **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού Οικονομικών Επιστημών**: Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Οικονομικά, Ιστορία.

Για την **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού Υπηρεσιών**: Νέα Ελληνικά, Αγγλικά, Οικονομικά, Μαθηματικά Κοινού Κορμού.

Για τη Β' και Γ' Λυκείου προτείνονται, πέραν των Νέων Ελληνικών, τα τρία υποχρεωτικά των Κατευθύνσεων και το 1 επιλεγόμενο. Σύνολο 5 μαθήματα:

1. Για την Κατεύθυνση Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών: Νέα Ελληνικά, Αρχαία Ελληνικά/ Αρχαιογνωσία, Λατινικά, Ιστορία. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Λογοτεχνία, Φιλοσοφία / Λογική, Αγγλικά, Γαλλικά ή άλλη Ξένη Γλώσσα.

2. Για την Κατεύθυνση Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών: Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Λατινικά Αγγλικά. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Αρχαία Ελληνικά, Γαλλικά, Άλλη ξένη Γλώσσα από τις προσφερόμενες, Πολιτική Οικονομία.

3. Για την Κατεύθυνση Θετικών Επιστημών ή Βιοεπιστημών: Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Βιολογία, Πληροφορική, Αρχιτεκτονικό Σχέδιο, Ελεύθερο Προοπτικό Σχέδιο,

4. Για την Κατεύθυνση Πληροφορικής και Σχεδιασμού και Τεχνολογίας: Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Πληροφορική, Σχεδιασμός και Τεχνολογία. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Φυσική, Αγγλικά, Δίκτυα, Εφαρμογές Πληροφορικής.

5. Για την Κατεύθυνση Οικονομικών Επιστημών: Νέα Ελληνικά, Οικονομικά, Μαθηματικά, Λογιστική. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Οργάνωση/Διοίκηση/Πρακτική Γραφείου, Πληροφορική, Αγγλικά, Οικονομικά Μαθηματικά.

7. Για την Κατεύθυνση Υπηρεσιών: Νέα Ελληνικά, Πολιτική Οικονομία, Αγγλικά, Οργάνωση /Διοίκηση/ Πρακτική Γραφείου. Επιπλέον 1 από τα επιλεγόμενα μαθήματα: Λογιστική, Γαλλικά ή άλλη Ξένη γλώσσα, Βιολογία, Οικογενειακή Αγωγή.

Εξεταζόμενα μαθήματα στο Γυμνάσιο:

Παραμένουν τα ισχύοντα, δηλαδή Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσικά και Ιστορία.

Κατατακτήριες Εξετάσεις

Προκειμένου να δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα μετακίνησης από μια Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού (Ο.Μ.Π.) της Α΄ Λυκείου σε μια άλλη από τις Κατευθύνσεις στη Β΄ Λυκείου, η Επιτροπή εισηγείται ανάλογες κατατακτήριες εξετάσεις:

Εισδοχή στην 1^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από τη 2^η, 3^η και 4^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στα μαθήματα Αρχαία Ελληνικά/ Αρχαιογνωσία και Ιστορία.

Εισδοχή στην 2^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από τη 2^η, 3^η και 4^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα της Ιστορίας.
- Επιπλέον, όσοι από αυτούς σκοπεύουν να επιλέξουν το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών, μετά την εισδοχή τους στην 2^η Κατεύθυνση, θα εξετάζονται και στο μάθημα Αρχαία Ελληνικά/ Αρχαιογνωσία.

Εισδοχή στην 3^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από την 1^η και 4^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στα μαθήματα των Μαθηματικών και της Φυσικής.
- Όσοι προέρχονται από την 3^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα της Φυσικής.

Εισδοχή στην 4^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από την 1^η και 4^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα των Μαθηματικών.
- Επιπλέον, όσοι προέρχονται από την 1^η, 3^η και 4^η Ο.Μ.Π. και σκοπεύουν να επιλέξουν το μάθημα της Φυσικής μετά την εισδοχή τους στην 4^η Κατεύθυνση, θα εξετάζονται και στο μάθημα της Φυσικής.

Εισδοχή στην 5^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από την 1^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στα μαθήματα των Μαθηματικών και Οικονομικών.
- Όσοι προέρχονται από τη 2^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα των Οικονομικών.
- Όσοι προέρχονται από την 4^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα των Μαθηματικών.

Εισδοχή στην 6^η Κατεύθυνση:

- Όσοι προέρχονται από την 1^η και 2^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στα μαθήματα των Οικονομικών και Αγγλικών.
- Όσοι προέρχονται από την 3^η Ο.Μ.Π., θα εξετάζονται στο μάθημα των Αγγλικών.

3. 7 Λειτουργία Ειδικών Σχολείων Ενδιαφέροντος στο Γυμνάσιο και Λύκειο

Προτείνεται η λειτουργία των Ειδικών Σχολείων Ενδιαφέροντος (Αθλητισμού, Μουσικής, Καλών Τεχνών), τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο. Η λειτουργία των Ειδικών Σχολείων ενδιαφέροντος αποτελεί μια πρόταση εκσυγχρονισμού και ανανέωσης του προγράμματος της Μέσης Εκπαίδευσης. Έτσι, πέραν του Αθλητικού Λυκείου και του Μουσικού Λυκείου, που ήδη λειτουργούν, γίνεται εισήγηση για επέκτασή τους σε Αθλητικό και Μουσικό Γυμνάσιο αντίστοιχα, και για σύσταση Σχολείου Τεχνών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

Η εξαγγελθείσα ήδη αυτή πρόταση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού καταδεικνύει και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του γι' αυτούς τους κλάδους σπουδών. Ιδιαίτερα η δημιουργία Σχολείου Τεχνών, που για πρώτη φορά υιοθετείται στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, δίδει μια νέα διάσταση στην ανάπτυξη των Καλών Τεχνών. Σημειώνουμε ειδικά πως στο υπό σύσταση Σχολείο καλών Τεχνών θα ενταχθούν μαθήματα Εικαστικών Τεχνών (π.χ.

Ζωγραφική, Γραφικές Τέχνες, Γλυπτική, Αισθητική Τέχνης, Σκηνογραφία) και Θεάτρου.

Ήδη για τα Αθλητικά και τα Μουσικά Ειδικά Σχολεία Ενδιαφέροντος έγινε μια προεργασία, μέσα από τις προτάσεις που κατέθεσαν οι επιθεωρητές των αντίστοιχων μαθημάτων, με βάση και την εμπειρία της λειτουργίας των Αθλητικών και Μουσικών Λυκείων (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Β' Ενότητα).

Θέση της Επιτροπής είναι η διασφάλιση της δυνατότητας των μαθητών των Ειδικών Σχολείων Ενδιαφέροντος να συμμετέχουν στη διαδικασία των Εισαγωγικών Εξετάσεων για τα Πανεπιστήμια και να διεκδικούν θέση σε οποιαδήποτε Σχολή επιθυμούν. Προκειμένου να καταστεί αυτό δυνατό, όσον αφορά στη Β και Γ Λυκείου, γίνεται πρόταση για ενσωμάτωση των μαθητών των Ειδικών Τμημάτων στις έξι Κατευθύνσεις του Λυκείου. Χρόνος για το μάθημα / τα μαθήματα Ειδίκευσης θα εξασφαλιστεί με τον εξής τρόπο: 1) με ένταξη ως υποχρεωτικού τετράωρου του μαθήματος / των μαθημάτων Ειδίκευσης, και με υποχρεωτική επιλογή ως δίωρου μαθήματος ενδιαφέροντος του μαθήματος Ειδίκευσης (σύνολο 6 περίοδοι) και 2) με περαιτέρω παροχή περιόδων επεκτείνοντας το ωράριο λειτουργίας αυτών των σχολείων μετά τις 1.35 μ.μ., για να καλυφθούν οι σχετικές ανάγκες.

Με την ένταξη των 6 περιόδων στο κανονικό Ωρολόγιο θα απορροφηθούν καθηγητές από τις αντίστοιχες ειδικότητες. Για πολύ εξειδικευμένα μαθήματα θα καταρτιστούν μητρώα με προσοντούχους καθηγητές.

Κατ' ανάλογο τρόπο θα λειτουργήσουν τα Ειδικά Σχολεία και στο Γυμνάσιο και στην Α Λυκείου. Συγκεκριμένα: 1) με εξασφάλιση του σχετικού χρόνου από τα αντίστοιχα μαθήματα κατά ειδικότητα και με την προσθήκη, μόνο για το Μουσικό και για το Σχολείο Καλών Τεχνών, επιπλέον 1 περιόδου από την Οικιακή Οικονομία και 1 από τον Σχεδιασμό και Τεχνολογία στο Γυμνάσιο, και 1 περίοδο από τον Σχεδιασμό και Τεχνολογία στην Α Λυκείου και 2) με περαιτέρω παροχή περιόδων επεκτείνοντας το ωράριο λειτουργίας μετά τις 1.35 μ.μ.

Ενδεικτικό πρόγραμμα των Ειδικών Σχολείων επισυνάπτεται (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Α' Ενότητα).

3. 8 Αναβάθμιση του Παγκυπρίου Γυμνασίου και άλλων Ιστορικών Σχολείων

Η Επιτροπή μελέτησε την κατατεθείσα πρόταση για την αναβάθμιση του Παγκυπρίου Γυμνασίου, μετά από πρόσκληση στη συνεδρία της Επιτροπής της κυρίας Κλαίρης Αγγελίδου, η οποία συμμετείχε σε Ειδική Επιτροπή Αναβάθμισης του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Η κυρία Αγγελίδου κατέθεσε σχετικό έγγραφο (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Β' Ενότητα). Από την Ειδική Επιτροπή προτείνεται το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Παγκυπρίου Γυμνασίου να είναι για την Α' Λυκείου αυτό των **Ομάδων Μαθημάτων Προσανατολισμού** 1 και 2, και για τη Β' και Γ' Λυκείου το αντίστοιχο των **Κατευθύνσεων** 1, 2, 3 και 4 του Λυκείου, Κατευθύνσεις οι οποίες συνάδουν με τις παραδοσιακές οι οποίες

λειτουργούσαν στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Δεν θα προσφέρονται, σύμφωνα με την πρόταση της Ειδικής Επιτροπής, οι Κατευθύνσεις των Οικονομικών Επιστημών και των Υπηρεσιών, θέμα που θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω σε σχέση με τη διεύρυνση της περιφέρειας, από την οποία θα αντλούνται οι μαθητές/μαθήτριες, αλλά και σε σχέση με τις πρακτικές δυσκολίες που δημιουργεί η μεταφορά των μαθητών/ μαθητριών της περιφέρειας που θα θέλουν να εγγραφούν στις Οικονομικές Επιστήμες και Υπηρεσίες.

Στο Παγκύπριο Γυμνάσιο θα λειτουργήσει το Διαδραστικό Κέντρο Μάθησης για περαιτέρω αναβάθμιση των Θετικών και άλλων Επιστημών.

Θα προταθεί ακόμα η λειτουργία του Παγκυπρίου Γυμνασίου ως Εξαταξίου, με την παράλληλη επέκταση του Μουσικού Λυκείου και σε Μουσικό Γυμνάσιο. Το Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο θα λειτουργούν ως αναπόσπαστο μέρος του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Το θέμα των Εισαγωγικών Εξετάσεων, όπως και των εκπαιδευτικών περιφερειών για το Παγκύπριο Γυμνάσιο, που τέθηκε από την κυρία Αγγελίδου, δεν αφορά την Επιτροπή και θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω από τα αρμόδια σώματα.

Η Επιτροπή προτείνει όπως μελετηθεί η δυνατότητα ανασύστασης σε μεταγενέστερο στάδιο και των ιστορικών σχολείων των άλλων πόλεων, όπως του Λανιτείου Γυμνασίου/Λυκείου, του Λυκείου Εθνάρχου Μακαρίου Πάφου, του Παγκυπρίου Λυκείου Λάρνακας.

3. 9 Διδακτικός χρόνος

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναφερθούμε, σύμφωνα και με το πλαίσιο οδηγιών του Υπουργού, και στη διαχείριση του σχολικού χρόνου και την παρατηρούμενη διαχρονικώς συρρίκνωσή του. Είναι πιστεύουμε σημαντικό να μελετηθεί η διασφάλιση και η πλήρης αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου.

Η διαφύλαξη και η σωστή διαχείριση του διδακτικού χρόνου μπορεί να επιτευχθεί με τον περιορισμό των πολλών εκδηλώσεων, καθώς και των πολλών εξωδιδακτικών δραστηριοτήτων και ποικίλων διαγωνισμών. Είναι, πιστεύει η Επιτροπή, ευθύνη και της σχολικής μονάδας η σωστή αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου και η αξιολόγηση των σχολικών δραστηριοτήτων. Παρ' όλα αυτά, αναμένεται βελτίωση στο θέμα αυτό με την εφαρμογή των νέων Κανονισμών Λειτουργίας των σχολείων, αφού συμφωνηθούν και θεσμοθετηθούν, και με την αναθεώρηση του θεσμού των Παγκυπρίων Εξετάσεων.

3. 10. Τάξεις υποδοχής αλλόγλωσσων μαθητών στο Γυμνάσιο και Λύκειο

Εισήγηση της Επιτροπής, όπως σημειώνουμε και για τη Δημοτική Εκπαίδευση, είναι πως θα πρέπει όλοι οι ξένοι μαθητές, οι νεοεισερχόμενοι

στο εκπαιδευτικό σύστημα, να ακολουθούν ένα συστηματικό πρόγραμμα εντατικής εκμάθησης της Ελληνικής, για ένα τουλάχιστον χρόνο, όπως είναι η πάγια τακτική πλείστων όσων χωρών ή όπως κριθεί στη συνέχεια, με την αξιολόγηση των εισερχομένων. Η ένταξη των μαθητών σε διάφορες τάξεις με τον θεσμό του Ακροατή που ισχύει σήμερα είναι ιδιαίτερα προβληματική, όπως διαπιστώνεται από την καθημερινή λειτουργία των σχολείων και τις απόψεις των εκπαιδευτικών, αλλά και από την κοινή λογική, η οποία μιλά από μόνη της, υπαγορεύοντας ότι η εισαγωγή ενός μαθητή που δεν γνωρίζει ελληνικά στη Β΄ Λυκείου, για παράδειγμα, ούτε τον σκοπό της ένταξής του εξυπηρετεί ούτε αυτόν της εκπαίδευσής του. Επιπλέον δημιουργεί άλλης μορφής διάφορα και ποικίλα προβλήματα.

Τα τμήματα υποδοχής θα πρέπει να είναι υποχρεωτικά, με προγραμματισμένη φοίτηση των μαθητών σε ολιγομελή τμήματα.

Επιβάλλεται οι Αλλόγλωσσοι μαθητές που κατατάσσονται, με διαπιστωτικά κριτήρια, στην κατηγορία των προχωρημένων, να εντάσσονται κανονικά στις τάξεις και να παρακολουθούν το πρόγραμμα των λοιπών μαθητών (με πρόσθετη στήριξη στα ΚΙΕ κατά περίπτωση, σε όσους χρειαστεί).

Οι λοιποί Αλλόγλωσσοι μαθητές, με την άφιξή τους στην Κύπρο, να εντάσσονται αρχικά σε Τάξεις Υποδοχής σε σχολεία όπου φοιτά ο μεγαλύτερος αριθμός αλλογλώσσων, στις πόλεις ή περιοχές όπου καταγράφεται αριθμός μεταναστών, μέχρις ότου διαπιστωθεί ότι έχουν κατακτήσει την Ελληνική σε προχωρημένο επίπεδο, οπότε και να εντάσσονται σε κανονικές τάξεις.

Προτείνεται ακόμα η προσφορά μαθημάτων, διάρκειας 1 μηνός/ 80 διδακτικών ωρών, το β΄ 15ήμερο του Αυγούστου και κατά τον μήνα Σεπτέμβριο, ώστε να δοθεί η ευκαιρία σε μαθητές άλλων κατηγοριών να βελτιώσουν την ελληνομάθειά τους, πριν από την έναρξη των μαθημάτων της επόμενης σχολικής χρονιάς.

Για την καλύτερη υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων απαιτείται:

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η κατάρτισή τους σε ζητήματα όπως η γλωσσική ευαισθητοποίηση, η αξιολόγηση και οι διδακτικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Η διαμόρφωση/παραγωγή κατάλληλου γλωσσικού/πολιτισμικού υλικού για τα παραπάνω τμήματα και υλικού για την ταχύρρυθμη εκμάθηση/βελτίωση της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Η προώθηση πιστοποίησης της ελληνομάθειας ως κινήτρου στους αλλοδαπούς μαθητές των σχολείων.

3. 11. Πλαίσια Πρόσβασης στις Πανεπιστημιακές Σχολές

Σε σχέση με το θέμα της πρόσβασης στα Πανεπιστήμια, η Επιτροπή, αφού μελέτησε το όλο θέμα, καταθέτει τον ενδεικτικό επισυναπτόμενο πιο κάτω πίνακα δυνατοτήτων εισαγωγής και το πλαίσιο των εξεταζομένων μαθημάτων. Η Επιτροπή εισηγείται όπως ο αριθμός των μαθημάτων πρόσβασης καθοριστεί στα 4, περιλαμβανομένων και των Νέων Ελληνικών, ενώ στα Τ.Ε.Ι. και Α.Ξ.Ι.Κ., στα 3.

Η πρόταση της Επιτροπής έλαβε υπόψη το ισχύον πρόγραμμα πρόσβασης στις Πανεπιστημιακές Σχολές, καθώς και τις προτάσεις και εισηγήσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου και του ΤΕΠΑΚ (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Β' Ενότητα). Παράλληλα έκρινε πως θα έπρεπε να διασφαλίσει την εγκυρότητα των επί μέρους Κατευθύνσεων του Λυκείου αποκλείοντας την υποβάθμισή τους, και να διορθώσει στρεβλώσεις που υπάρχουν στο ισχύον σύστημα, το οποίο δίνει στους αποφοίτους τη δυνατότητα πρόσβασης σε πλήθος από σχολές, χωρίς τα προαπαιτούμενα μαθήματα για τις σπουδές που θα ακολουθήσουν. Τέλος, το νέο σύστημα πρόσβασης παραμένει ευέλικτο, καθώς εξακολουθεί να δίνει το δικαίωμα στους υποψηφίους για διεκδίκηση θέσης σε διάφορα πλαίσια πρόσβασης.

Ο αναλυτικός πίνακας με τα πλαίσια πρόσβασης επισυνάπτεται (βλ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Α' Ενότητα).

4. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Νέου Ωρολογίου Προγράμματος

Το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα προτείνεται να αρχίσει να εφαρμόζεται από την επόμενη σχολική χρονιά 2015-16, ως ακολούθως:

Σχολική Χρονιά 2015- 2016: Εφαρμογή στην Α' Γυμνασίου και Α' Λυκείου
 Σχολική Χρονιά 2016- 2017: Εφαρμογή στη Β' Γυμνασίου και Β' Λυκείου
 Σχολική Χρονιά 2017- 2018: Εφαρμογή στην Γ' Γυμνασίου και Γ' Λυκείου.

Κατά τη διαδικασία εφαρμογής του νέου Λυκείου δυνατόν να παραμείνει το Γυμνάσιο στις 37 περιόδους, με σχετικές μικρές αλλαγές, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα της ομαλής μετακίνησης, ενσωμάτωσης και αφομοίωσης του προσωπικού, χωρίς εργασιακές αναταράξεις.

Το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα των 35 περιόδων για το Γυμνάσιο προτείνεται να εφαρμοσθεί από τον Σεπτέμβριο του 2018.

5. Προκαταρκτική γενική οικονομική εκτίμηση

Η πρόταση για την εφαρμογή των 35 περιόδων διδασκαλίας στο Γυμνάσιο, πέραν της παιδαγωγικής της διάστασης, που είναι η εξισορρόπηση των μαθημάτων και η αποφόρτωση των μαθητών, θα οδηγήσει και σε οικονομική αποφόρτωση της πολιτείας και στη δυνατότητα εισαγωγής νέων, σύγχρονων προγραμμάτων για τα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης. Τέτοια είναι η προσφορά

των Γλωσσών προαιρετικά, επιπλέον και σε απογευματινό χρόνο, ως προέκταση του Προγράμματος, καθώς και η υλοποίηση προγραμμάτων εκσυγχρονισμού, όπως η επέκταση του Μουσικού και Αθλητικού Σχολείου στο Γυμνάσιο, και η ίδρυση Σχολείου Καλών Τεχνών (Γυμνάσιο και Λύκειο).

6. Αναβάθμιση των Ξένων Γλωσσών στο προτεινόμενο νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και Λυκείου

Η Επιτροπή μέσα στα πλαίσια των κατευθυντηρίων γραμμών που είχαν δοθεί από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και μετά από διεξοδική μελέτη και συζήτηση του θέματος της διδασκαλίας των Ξένων Γλωσσών στο νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα διαμόρφωσε την κατατεθείσα συγκεκριμένη πρόταση, η οποία αξιοποιεί, κατά τον καλύτερο τρόπο, τον χρόνο που διατίθενται για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών.

Στο υφιστάμενο Ενιαίο Λύκειο οι μαθητές υποχρεωτικά επιλέγουν δύο γλώσσες από τις επτά που προσφέρονται (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Ρωσικά και Τουρκικά), οι οποίες διδάσκονται δύο δίωρα στη Β΄ και στην Γ΄ Λυκείου. Η δυνατότητα αυτή έχει κριθεί από όλους, παιδαγωγικά και επιστημονικά, ότι είναι αναποτελεσματική και δεν ενισχύει ουσιαστικά τη γλωσσομάθεια των μαθητών μας σε Ξένες Γλώσσες. Το σύστημα αυτό, αντί να αναπτύξει τη γλωσσομάθεια, ανέπτυξε το στοιχείο της εύκολης επιλογής και της βαθμοθηρίας.

Η Επιτροπή, στο νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα που προτείνει, διατηρεί την υποχρεωτική διδασκαλία της Αγγλικής και της Γαλλικής στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου και την Α΄ Λυκείου. Μια ελαφρά μείωση των ωρών διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας στο Γυμνάσιο αναπληρώνεται ουσιαστικότερα στο Λύκειο: 1) με την υποχρεωτική διδασκαλία της Αγγλικής για 2 περιόδους στον κοινό κορμό Β΄ και Γ΄ Λυκείου και 2) με την καθιέρωση στην Α΄ Λυκείου, στην 4^η **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού**, ενός υποχρεωτικού δίωρου διδασκαλίας της Αγγλικής, το οποίο ανεβάζει τις περιόδους διδασκαλίας του μαθήματος αυτού, για τους μαθητές που θα το επιλέξουν, στις 4.

Με στόχο την ανάπτυξη της γλωσσομάθειας των μαθητών μας καθιερώνεται ειδική Κατεύθυνση (η 2^η) **Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**. Στην Κατεύθυνση αυτή θα είναι υποχρεωτική (4 περιόδους), η διδασκαλία της Λατινικής γλώσσας, η οποία είναι η μητέρα όλων των δυτικοευρωπαϊκών γλωσσών, και της Αγγλικής Γλώσσας (σύνολο 6 περιόδους). Οι μαθητές θα έχουν να επιλέξουν, επίσης, στην Κατεύθυνση αυτή μια δεύτερη ξένη γλώσσα (4 περιόδους) ανάμεσα στη Γαλλική ή στις άλλες 5 ξένες γλώσσες (Γερμανική, Ισπανική, Ιταλική, Ρωσική και Τουρκική).

Η Αγγλική γλώσσα καθιερώνεται, επίσης, ως υποχρεωτική γλώσσα στην 6^η Κατεύθυνση (σύνολο 6 περιόδους), των **Υπηρεσιών**, και ως επιλογή (4 περιόδους) στην 1^η και την 5^η Κατεύθυνση.

Η Γαλλική και οι άλλες πέντε ξένες γλώσσες καθιερώνονται ως γλώσσες επιλογής (4 περιόδους) στην 1^η και την 6^η Κατεύθυνση.

Η Επιτροπή, με στόχο να ενισχύσει τη γνώση των πέντε ξένων γλωσσών (Γερμανικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Ρωσικά και Τουρκικά), αλλά και να δημιουργήσει θέσεις εργασίας για τους καθηγητές των γλωσσών αυτών, εισηγείται, όπως και για το Γυμνάσιο, την καθιέρωση δύο ωρών διδασκαλίας την εβδομάδα των γλωσσών αυτών στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης. Τα μαθήματα αυτά θα παρέχονται δωρεάν στους μαθητές και τις μαθήτριες μας και θα είναι σε απογευματινό χρόνο.

Διορισμό στα ΚΙΕ για την πιο πάνω διδασκαλία θα έχουν, κατά προτεραιότητα, οι σημερινοί συμβασιούχοι και έκτακτοι καθηγητές. Η Επιτροπή εισηγείται η επιτυχής παρακολούθηση αυτών των μαθημάτων να καταγράφεται στα ενδεικτικά και τα απολυτήρια των μαθητών μας.

Η Επιτροπή, με τον πιο πάνω τρόπο οργάνωσης του Ωρολογίου Προγράμματος των Ξένων Γλωσσών, θεωρεί ότι έχει εξορθολογήσει το σύστημα και προωθεί τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν κατά τον καλύτερο τρόπο οι παρεχόμενες ώρες διδασκαλίας των ξένων γλωσσών. Με το νέο Ωρολόγιο είναι πλέον εφικτό να πραγματοποιηθεί, με σαφέστερες προϋποθέσεις επιτυχίας, ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι απόφοιτοι της Μέσης Εκπαίδευσης να γνωρίζουν επαρκώς τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες.

7. Ενίσχυση του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Η Επιτροπή εισηγείται την μερική ενίσχυση του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση της Κύπρου, πέραν των όσων έχουν ήδη αναφερθεί, και για τους εξής λόγους:

Η γλωσσική συνείδηση οικοδομεί την πολιτισμική ταυτότητα, και η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών, σε διαρκή αναφορά προς τα Νέα Ελληνικά, ενισχύει τη συνείδηση του ανήκειν. Όλα αυτά κρίνονται απαραίτητα στην εποχή του κοσμοπολιτισμού και της παγκοσμιοποίησης και των κινδύνων υπό τους οποίους τελεί ο κυπριακός ελληνισμός.

Λόγω της βαθιάς διαστρωμάτωσης της σύγχρονης Νέας Ελληνικής Γλώσσας, πολλά γλωσσικά φαινόμενα που ανάγονται ευθέως στην αρχαιότητα θα παραμένουν για πάντα ένα μυστήριο για όσους δεν έχουν την ευκαιρία να διδάσκουν Αρχαία Ελληνικά και να γνωρίσουν την ιστορική ερμηνεία τους. Μέσα από τις γλωσσικές αναγωγές στις αρχαίες καταβολές αναγνωρίζουμε ως Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες την ιδιοπροσωπία μας.

Η παρουσία των Αρχαίων Ελληνικών συνεχίζει και παραμένει σταθερή σε όλα τα ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Συστήματα, Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας, Γαλλίας και Αγγλίας, όπου τελευταίως αναβαθμίζεται περισσότερο. Τα Αρχαία Ελληνικά θεωρούνται μάθημα που αναβαθμίζει σημαντικά, τόσο την υποδομή του μαθητή που το επιλέγει, καθώς αυτό αποτελεί γνωστικό αντικείμενο

εξαιρετικά απαιτητικό, όσο και του σχολείου. Τα λεγόμενα ουμανιστικά γυμνάσια είναι στην Ευρώπη σχολεία υψηλότερων προδιαγραφών.

8. Εφαρμογή και λειτουργία του νέου Ωρολογίου Προγράμματος στα Λύκεια Σύνθεση τμημάτων - Κατανομή μαθητών σε τμήματα

Άποψη της Επιτροπής είναι πως η λειτουργία στο Λύκειο αμιγών τμημάτων για μεγάλο αριθμό περιόδων θα συμβάλει ώστε κάθε Κατεύθυνση να διαμορφώσει τον δικό της ιδιαίτερο χαρακτήρα και οι μαθητές να αποκτήσουν το αίσθημα του «ανήκουν» σε μια ομάδα, με όλα τα παιδαγωγικά και μαθησιακά οφέλη, όπως ίσχυε πριν την εφαρμογή του υφιστάμενου Ενιαίου Λυκείου. Επιπλέον, η ύπαρξη αμιγών τμημάτων θα προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία στην ετοιμασία του προγράμματος και στην όλη λειτουργία του Σχολείου. Από την άλλη, η ύπαρξη κάποιων συνδιδασκαλιών θα λειτουργήσει προς όφελος των μαθητών, γιατί θα τους προσφέρει περισσότερες δυνατότητες επιλογών.

Στην **Α΄ Λυκείου** οι μαθητές θα κατανέμονται σε τμήματα με κριτήριο την **Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού (Ο.Μ.Π.)** που έχουν επιλέξει, και με την ίδια σύνθεση θα παρακολουθούν και τις 35 περιόδους του ωρολογίου προγράμματος.

Στη **Β΄ και Γ΄ Λυκείου** οι μαθητές θα κατανέμονται σε τμήματα με βάση την Κατεύθυνση που έχουν επιλέξει, δηλαδή τα τρία υποχρεωτικά μαθήματα. Τα επιλεγόμενα μαθήματα της κάθε Κατεύθυνσης (το 4^ο 4ωρο μάθημα, δηλαδή) θα προσφέρονται υπό τη μορφή συνδιδασκαλιών, τόσο στη Β΄ όσο και στην Γ΄ τάξη, ώστε να μπορούν να τα επιλέγουν μαθητές από όλες τις Κατευθύνσεις στις οποίες προσφέρονται.

Υπό τη μορφή συνδιδασκαλιών επίσης θα προσφέρονται και τα δίωρα μαθήματα ενδιαφέροντος κάθε τάξης. Με τον τρόπο αυτό κάθε τμήμα θα παρακολουθεί τις 29 από τις 35 περιόδους ως αμιγές τμήμα και τις 6 περιόδους σε συνδιδασκαλίες.

Για την Α Λυκείου, στα Λύκεια στα οποία θα λειτουργούν τα **Ειδικά Σχολεία** (Αθλητισμού ή Μουσικής ή Καλών Τεχνών), προκειμένου οι μαθητές της συγκεκριμένης Ειδίκευσης να μπορούν να ακολουθούν οποιαδήποτε Ο.Μ.Π. επιθυμούν, προτείνεται:

- Οι μαθητές που δεν σχετίζονται με την Ειδίκευση θα κατανέμονται σε τμήματα με κριτήριο την Ο.Μ.Π. που έχουν επιλέξει, και με αυτή τη σύνθεση θα παρακολουθούν όλα τα μαθήματα, εκτός από τα δύο μαθήματα της Ο.Μ.Π..
- Τα μαθήματα και των τεσσάρων Ο.Μ.Π. θα προσφέρονται για όλους τους μαθητές του σχολείου υπό τη μορφή συνδιδασκαλιών.
- Οι μαθητές της Ειδίκευσης θα αποτελούν χωριστό τμήμα για τα μαθήματα του Κοινού Κορμού, ενώ για τα μαθήματα της Ο.Μ.Π. που θα επιλέγουν, θα εντάσσονται στην αντίστοιχη συνδιδασκαλία.

Για τη Β΄ και Γ΄ Λυκείου, στα Λύκεια στα οποία θα λειτουργούν τα **Ειδικά Σχολεία** (Αθλητισμού ή Μουσικής ή Καλών Τεχνών), όλοι οι μαθητές θα κατανέμονται σε τμήματα με βάση την Κατεύθυνση.

Στις Κατευθύνσεις (ή σε Τμήματα Κατευθύνσεων) όπου θα φοιτούν μαθητές της Ειδικεύσεως, οι μαθητές της Ειδικεύσεως:

- θα έχουν σε κάθε Κατεύθυνση ως υποχρεωτικά: τα δύο πρώτα 4ωρα μαθήματα της Κατεύθυνσης και το 4ωρο μάθημα της Ειδικεύσεως.
- ως επιλεγόμενο μάθημα (4^ο, δηλαδή) θα μπορούν να επιλέξουν ή το τρίτο υποχρεωτικό μάθημα της Κατεύθυνσής τους ή ένα από τα επιλεγόμενα μαθήματα της Κατεύθυνσής τους.
- Στις ελάχιστες περιπτώσεις κατά τις οποίες θα είναι αδύνατο να επιλέξουν το τρίτο υποχρεωτικό μάθημα της Κατεύθυνσής τους, οι μαθητές θα πρέπει να επιλέξουν ανάμεσα στο μάθημα της Ειδικεύσεως και σε αυτό.
- ως δώρο μάθημα ενδιαφέροντος θα προσφέρεται υποχρεωτικά το μάθημα της Ειδικεύσεώς τους.

Στις Κατευθύνσεις (ή σε Τμήματα Κατευθύνσεων) όπου θα φοιτούν μαθητές της Ειδικεύσεως, οι μαθητές θα παρακολουθούν 25 από τις 35 περιόδους ως αμιγές τμήμα και 10 σε συνδιδασκαλίες.

9. Επιτροπή παρακολούθησης εφαρμογής του νέου Ωρολογίου Προγράμματος

Η Επιτροπή, με στόχο να αποφευχθούν στρεβλώσεις και λάθη του παρελθόντος, κατά την εφαρμογή του νέου Ωρολογίου Προγράμματος εισηγείται τη σύσταση από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, μόνιμης Επιτροπής παρακολούθησης της εφαρμογής του. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής του Προγράμματος και θα επιλύει τυχόν προβλήματα που θα παρουσιάζονται στην πράξη.

Στην Επιτροπή μπορούν να μετέχουν Λειτουργοί της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, Πανεπιστημιακοί, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το ΚΕΕΑ, η ΟΕΛΜΕΚ, η ΠΟΕΔ.

10. ΕΠΙΜΕΤΡΟ
Επισυναπτόμενοι Πίνακες.
Σχετικές Έρευνες, Μελέτες και Έγγραφα Αναφοράς

Α΄ Ενότητα
Επισυναπτόμενοι Πίνακες

- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Δημοτικής Εκπαίδευσης όλων των τύπων
- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και τον Κοινό Κορμό Α Λυκείου με 35 και 37 περιόδους
- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και τον Κοινό Κορμό Α Λυκείου με 35 και 37 περιόδους για τα Ειδικά Σχολεία
- Πίνακας με τον Προτεινόμενο Κοινό Κορμό Α, Β, Γ, Λυκείου
- Πίνακας με τις Κατευθύνσεις Λυκείου: Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Μαθήματα Κατευθύνσεων Λυκείου
- Πίνακας με τις Κατευθύνσεις Λυκείου: Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Μαθήματα Κατευθύνσεων Λυκείου για τα Ειδικά Σχολεία
- Πλαίσια Πρόσβασης στα Πανεπιστήμια

Β΄ Ενότητα

Έγγραφα που κατατέθηκαν στο πλαίσιο λειτουργίας της Επιτροπής

- **Σειρά εγγράφων/ υπομνημάτων από την Επιτροπή Ελληνικής Γλώσσας** υπό την προεδρία του καθηγητή κ. Ανδρέα Βοσκού. I. Συνοπτική πρόταση για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως μητρικής – δεύτερης και ξένης γλώσσας II. Συνοπτική πρόταση για τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο: Ωρολόγιο Πρόγραμμα III Συνοπτική πρόταση για τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο: Ωρολόγιο Πρόγραμμα, καθώς και Ωρολόγιο Πρόγραμμα Μαθημάτων Ημερήσιου Γενικού Λυκείου Ελλάδας/Πίνακας
- Εισηγήσεις για τα πλαίσια πρόσβασης στα Πανεπιστήμια από μέρους του **ΤΕΠΑΚ** και του **Πανεπιστημίου Κύπρου**
- **Θέσεις Συνδέσμων ΟΕΛΜΕΚ** για Ωρολόγιο Πρόγραμμα Σπουδών Μέσης Εκπαίδευσης και το Σύστημα πρόσβασης στα Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ιανουάριος 2015
- Έγγραφο/συνοπτικό σημείωμα της **Επιτροπής για το Παγκύπριο Γυμνάσιο** υπό την κα Κλαίρη Αγγελίδου
- Νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα – Παρατηρήσεις/Εισηγήσεις, από τον ΕΔΕ κ. Δημήτρη Μικελλίδη
- Ενημέρωση και εισηγήσεις για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας (Αγγλικής) στη Δημόσια Δημοτική Εκπαίδευση, από την ΕΔΕ δρ

Σοφία Ιωάννου

- Εισηγήσεις από τους αντίστοιχους ΕΜΕ για τη λειτουργία των **Ειδικών Σχολείων (Αθλητικού, Μουσικού, Καλών Τεχνών)**
- Γενικές Εισηγήσεις **ΟΛΤΕΚ** (Συνοπτικό σημείωμα)

Γ΄ Ενότητα Έρευνες, Μελέτες και Έγγραφα Αναφοράς

Δημοτική Εκπαίδευση:

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κέντρο Έρευνας και Αξιολόγησης, **Αξιολόγηση του Προγράμματος της Ενισχυτικής Διδασκαλίας στη Δημοτική Εκπαίδευση**, Έρευνα -Συγγραφή: Σοφία Βλάμη, Δρ Ιλιάδα Ηλία, Δρ Κωνσταντίνος Λουκαΐδης, λειτουργοί Κέντρου Έρευνας και Αξιολόγησης Γενική Εποπτεία: Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου, Προϊσταμένη ΚΕΕΑ, Ιανουάριος 2010.

Σειρά υπηρεσιακών εγγράφων από τη ΔΔΕ με θέμα τα Νέα Ωρολόγια Προγράμματα με ημερομηνίες, 25 Φεβρουαρίου 2004, 16 Φεβρουαρίου 2006, 17 Μαρτίου 2004, 22 Σεπτεμβρίου 2006, 9 Ιουνίου 2008, 20 Ιουνίου 2008, 11 Φεβρουαρίου 2010, 1η Μαρτίου 2010, 8 Μαρτίου 2010, 21 Μαΐου 2010, 4 Αυγούστου 2010, 23 Αυγούστου 2010, 25 Οκτωβρίου 2010 (**Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για νέα Ωρολόγια**), 1η Νοεμβρίου 2010, 26 Ιανουαρίου 2011, 29 Αυγούστου 2011, 6 Σεπτεμβρίου 2011, 10 Σεπτεμβρίου 2011.

Μέση Εκπαίδευση:

Έκθεση της Ειδικής Επιτροπής για την Αξιολόγηση του θεσμού του Ενιαίου Λυκείου, από τους Μιχάλη Κασσωτάκη κ.ά. Λευκωσία 1998.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τομέας Έρευνας και Αξιολόγησης, **Αξιολόγηση του Ενιαίου Λυκείου μέσα από τις αντιλήψεις μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του θεσμού στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα**, από τους Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου - Γιώργο Γιαλλουρίδη, Συντονισμός: Αθηνά Μιχαηλίδου - Ευριπίδου, Απρίλιος 2002.

Διαμορφωτική Αξιολόγηση του Ενιαίου Λυκείου, Έκθεση ειδικής επιτροπής, Πέτρος Πασιαρδής, Πρόεδρος, Μαίρη Κουτσελίνη κ.ά., Μάιος 2003, Λευκωσία.

Παιδαγωγικές Έρευνες/36, **Αξιολόγηση της διδασκαλίας - μάθησης των Γαλλικών στη Μέση Εκπαίδευση**, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου 2003.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, **Αξιολόγηση του θεσμού των Αιθουσών Γλωσσών στο Ενιαίο Λύκειο**, συγγραφή: Ειρήνη Ευθυμίου-Θεούλα Σταύρου Ερωτοκρίτου Συντονισμός-Εποπτεία: Αθηνά Μιχαηλίδου - Ευριπίδου, Προϊσταμένη Τομέα Έρευνας και Αξιολόγησης Π. Ι., Ιούνιος 2007.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, **Αξιολόγηση της εφαρμογής του Προγράμματος Δράση-Δημιουργικότητα-Κοινωνική Προσφορά (ΔΔΚ) και του θεσμού του υπευθύνου τμήματος στη Μέση Εκπαίδευση**, Συγγραφή-Ερευνητική ομάδα: Σοφία Βλάμη, λειτουργός Τομέα Έρευνας και Αξιολόγησης ΠΙ, Χρυσούλα Χατζηχρίστου, λειτουργός ΠΙ, Μαθηματικός, Γενική Εποπτεία: Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου - Ευριπίδου, Προϊσταμένη Τομέα Έρευνας και Αξιολόγησης Π. Ι, Ιούνιος 2007.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κέντρο Έρευνας και Αξιολόγησης, **Αξιολόγηση Προγράμματος Αλφαριθμητισμού στο Γυμνάσιο**, Υπεύθυνοι λειτουργοί ΚΕΕΑ, Αντιγόνη Μουγή - Παναγιώτα Κενδέου, Εποπτεία: Αθηνά Μιχαηλίδου, Ιούλιος 2009.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κέντρο Έρευνας και Αξιολόγησης, **Αξιολόγηση της Εφαρμογής της Εργαστηριοποίησης Μαθημάτων στη Μέση Εκπαίδευση**, Ερευνητική ομάδα: Δρ Θέκλα Αφαντίτη Λαμπριανού-Δρ Σταυρούλα Βαλιαντή, Εποπτεία: Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου, Προϊσταμένη ΚΕΕΑ, Απρίλιος 2010.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, **Αξιολόγηση του Προγράμματος Ταχύρρυθμης Εκμάθησης της Ελληνικής στη Μέση Εκπαίδευση**, Ερευνητική ομάδα: Δρ Αντιγόνη Μουγή-Χρίστος Τσουρής λειτουργοί ΚΕΕΑ, Εποπτεία: Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου, Διευθύνουσα ΚΕΕΑ, Ιούλιος 2010.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, **Ερευνητική Έκθεση για το μάθημα κατεύθυνσης της Οικογενειακής Αγωγής στο Ενιαίο Λύκειο**, Διεξαγωγή Έρευνας-Συγγραφή: Δρ Λοΐζος Συμεού, λειτουργός Κέντρου Έρευνας και Αξιολόγησης ΠΙ - Εύα Νεοφύτου, καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας ΠΙ, Συντονισμός-Εποπτεία: Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου, Τομέας Έρευνας και Αξιολόγησης, χ.χ.

Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, **Πρόταση για τη δομή και το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Μέσης Εκπαίδευσης**, Ιανουάριος 2012.

Πρόταση Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τη νέα δομή και το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 23 Ιανουαρίου 2012, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Έκθεση της Επιστημονικής Συμβουλευτικής Επιτροπής για το Ωρολόγιο Πρόγραμμα και τη δομή το προγράμματος στο Γυμνάσιο και Λύκειο, Κεντρικό Συμβούλιο ΟΕΛΜΕΚ, από τους Μαίρη Κουτσελίνη, Λεωνίδα Κυριακίδη κ.ά., Μάιος 2012.

Επισυναπτόμενοι Πίνακες Α΄ Ενότητας

- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Δημοτικής Εκπαίδευσης όλων των τύπων
- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και τον Κοινό Κορμό Α Λυκείου με 37 και 35 περιόδους
- Πίνακες με το Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου και τον Κοινό Κορμό Α Λυκείου με 37 και 35 περιόδους για τα Ειδικά Σχολεία
- Πίνακας με τον Προτεινόμενο Κοινό Κορμό Α, Β, Γ, Λυκείου
- Πίνακας με τις Κατευθύνσεις Λυκείου: Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Μαθήματα Κατευθύνσεων Λυκείου
- Πίνακας με τις Κατευθύνσεις Λυκείου: Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Μαθήματα Κατευθύνσεων Λυκείου για τα Ειδικά Σχολεία
- Πλαίσια Πρόσβασης στα Πανεπιστήμια